

TRIJŲ MILIJONŲ MALDA: „MES — UŽ LIETUVĄ!”

Lietuva aštuoniolika dienų gyvens krepšiniu. Kol Kęstučio Kemzūros vedami vyrai gins šalies garbę Europos čempionate, trys milijonai širdžių plaks vienu ritmu – lyg Baltijos kelio laikais.

Jonas Valančiūnas išdidžiai ir drąsiai kartoja „Tautiškos giesmės” žodžius. Jis šypsosi prisimindamas, kaip praėjusių metų rugpjūtį kilnojosi „Siemens” arenos stogas ir ošė trispalvės tribūnos. Kai naujoji mūsų šalies krepšinio viltis su komandos draugais triumfavo Europos jaunių pirmenybėse, kartu su 11 tūkstančių sirgalių Lietuvos himną traukė ir Arvydas Sabonis, ir Šarūnas Jasikevičius.

Devyniolikmetis talentas gimė jau kitoje šalyje – skirtingai nei ryškiausios Lietuvos krepšinio žvaigždės.

Bet į šalies vyrų rinktinę

šįmet patekęs 211 cm ūgio ažuoliukas, regis, turi savo paslaptį, kaip tapti laimėtoju. Kartu su jau nepriklausomybės laikais užaugusia jaunąja lietuvių karta J.Valančiūnas dvi vasaras (2008, 2010 metais) karaliavo tarp savo bendraamžių Europoje, o šįmet neturėjo lygių ir pasaulio jaunimo pirmenybėse. „Būtų smagu, kad ši pergalių serija nenutrūktų ir vyrų varžybose, – neslėpė J.Valančiūnas. – Aš jau pasižadėjau, kad per gatvę pervesiu 50 močiučių, jeigu laimėsime auksą.”

Ir už būsimas pergalės besimeldžiančios močiutės, ir visa šalis jau laukia šventės. „Mes – už Lietuvą!” – šis rinktinės vyrų prieš kiekvienas rungtynes garsiai tariamas šūkis aidu atsiliepia visų krepšinio šalies piliečių širdyse.

(Nukelta į 12 psl.)

LIETUVOS AMBASADORIUS Į VIENĄ TAIP IR NEGRĮŽO

Lietuvos užsienio reikalų ministerija (URM) informavo, kad diplomatinis atstovas Austrijoje Giedrius Puodžiūnas tebedirba Vilniuje, nėra grįžęs į Vieną, rašo *Vilniaus diena*.

Į Lietuvą ambasadorius G.Puodžiūnas dėl konsultacijų buvo atšauktas liepos viduryje. Tokio diplomatinio demaršo oficialusis Vilnius ėmėsi po to, kai austrų pareigūnai paleido Sausio 13-osios bylos įtariamąjį Rusijos pilietį Michail Golovaton, kuriam Lietuva pernai išdavė Europos suėmimo įsakymą.

URM patvirtino, kad praėjus pusantro mėnesio po incidento G.Puodžiūnas tebėra lai-

komas atšauktu į diplomatinės konsultacijas Vilniuje. Todėl Lietuvos interesams Vienoje kol kas atstovauja laikinasis reikalų patikėtinis Mindaugas Rukštelė. „Ambasadorius G.Puodžiūnas vis dar yra Lietuvoje iki atskiros sprendimo šiuo klausimu. Laukiame bendros Lietuvos ir Austrijos ekspertų darbo grupės veiklos rezultatų“, – trumpai pranešė URM.

Dar vienas ekspertų grupės susitikimas turėtų įvykti kitą savaitę. Apie tai dienraštį informavo Teisingumo ministerija, nors kol kas nepatiksline, kurią dieną lietuvių ir austrų ekspertai galėtų susitikti Vienoje.

Rugpjūčio 29 d. paskelbta Europos vyrų krepšinio pirmenybių pradžia. Pirmenybių atidarymo šventė surengta sostinėje, prie Baltojo tilto. Kaspiną kerpa krepšininkas Linas Kleiza, Vilniaus meras Artūras Zuokas, TV3 televizijos generalinė direktorė Laura Blaževičiūtė, Lietuvos ministras pirmininkas Andrius Kubilius, „FIBA Europe“ generalinis sekretorius Nar Zanolin. Laikraštį išsiunčiant į spaustuvę buvo žinoma, kad Lietuva laimėjo rungtynes prieš D. Britaniją, Lenkiją ir Turkiją.

ELTA

PAGALIAU LAISVĖS KOVŲ ISTORIJA LIETUVOS MOKYKLOSE

Šiais mokslo metais mokykloms sudaromos galimybės dar daugiau dėmesio skirti laisvės kovų istorijai dėstyti, integruoti istorijos ir pilietiškumo pagrindų pamokas, laisvės kovų istorijai skiriant ne mažiau kaip 18 pamokų, praneša Švietimo ir mokslo ministerija.

2011-ieji paskelbti Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimo metais. Tikimasi, kad dar išsamiau ir plačiau dėstoma Laisvės kovų istorija sudarys galimybes ugdyti mokinių pilietiškumą remiantis partizanų kovų istorijos pavyzdžiais.

Planuojant pamokų turinį, ministerija rekomenduoja kūrybingai pasinaudoti mokyklose turima medžiaga ir

įvairiomis šiai temai skirtomis programomis - privalomai pasirenkamojo istorijos modulio programa „Lietuvos laisvės kovos XIX–XX a.“. Šią programą galima rasti Ugdymo plėtotės centro internetinėje svetainėje: <http://galimybės.pedagogika.lt/projekto-veiklos/pagrindinio-ugdymo-programos>. Laisvės kovų istorijai skirta Garliavos Juozo Lukšos gimnazijos direktoriaus, istorijos mokytojo eksperto Vidmanto Vitkausko programa, kuri skelbiama ministerijos svetainėje: http://www.smm.lt/ugdymas/bendrasis/ugd_programos.htm.

„Pasiaprašimo istorijos programoje” mokytojai ras visą reikalingą informaciją apie laisvės kovų dėstymą, rekomendacijas, literatūros sąrašus ir kt.

Mokytojai taip pat skatinami rengti individualias

programas, pritaikytas konkrečiai mokyklai, regionui. Dalį pamokų rekomenduojama skirti Genocido aukų ir kitiems muziejams lankyti, partizanų ar dabarties istorikų parašytoms knygoms, mokinių kraštotyros darbams aptarti, susitikimams su laisvės kovų dalyviais, liudytojais, dokumentinių filmų peržiūroms. Labai svarbu panaudoti vietos muziejų galimybes.

Pasiaprašimo istorijos svarbiausios temos taip pat išskiriamos valstybinio istorijos brandos egzamino programoje, akcentuojant Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. Deklaracijos istorinę svarbą, partizanų vadų Jono Žemaičio-Vytauto, Adolfo Ramanausko-Vanago, Juozo Lukšos-Daumanto vaidmenį, organizuojant pasiaprašimo okupacijai kovas pokario Lietuvoje.

LRT

TURKIJOS PRIEŠRAKETINIS RADARAS

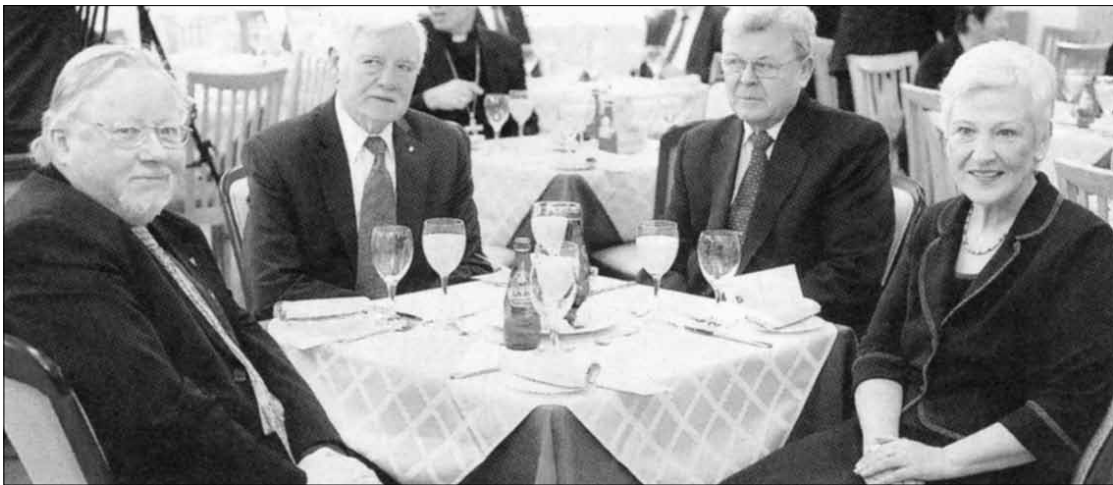
Turkijos valdžia sutiko, kad jos teritorijoje būtų dislokuotas Europos priešraketinės gynybos radaras, skirtas įspėti apie raketų antpuolio grėsmę, praneša laikraštis *The Wall Street Journal*.

Manoma, kad šis radaras bus įrengtas vienoje Turkijos karinių bazių. Svarbus Amerikos pareigūnas, kuriojantis gynybos klausimus, paaikšino, kad JAV pamėgins užbaigti radaro įrengimą jau

iki šių metų pabaigos. Tačiau jis atsisakė tiksliai pasakyti, kur veiks šis radaras.

Rusijos specialusis prezidento atstovas bendradarbiavimo su NATO priešraketinės gynybos klausimais ir nuolatinis atstovas prie NATO Dmitrij Rogozin pareiškė, kad Maskva nelaiko sprendimo dislokuoti ankstyvojo įspėjimo radarą Turkijos teritorijoje rimta grėsme šalies saugumui.

AFP

Lietuvoje pirmieji tautiniai maldos pusryčiai prez. V. Adamkaus buvo surengti 2001 m. Prezidentūros rūmuose. Iki šiol įvyko dešimt maldos pusryčių, bet pastarasis buvo nebe Prezidentūroje, bet Lietuvos Respublikos Seimo rūmuose, dalyvaujant politikos, verslo ir visuomenės veikėjams. Pusryčius pradėjęs malda vysk. Vytautas Grušas priminė, kad priešiškių įsitikinimų žmonių susibūrimas prie bendro stalo yra Dievo pasirinktas bendravimo būdas. Maldos pusryčių tema – „Amžinosios vertybės ir politinė išmintis”. Prie šio stalo susėdo europarlamentaras Vytautas Landsbergis, kadenciją baigęs prezidentas Valdas Adamkus, Seimo vicepirmininkas Česlovas Stankevičius ir Seimo pirmininkė Irena Degutienė.

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Oficialus Europos vyrų krepšinio pirmenybės rugpjūčio 31 d. Panevėžyje, kur susitiko Lietuvos ir Didžiosios Britanijos komandos. Nors varžybų maratonas į Vilnių persikels tik rugsėjo 7-ąją, čempionato karštinė sostinėje jau įgavo pagreitį – miestas pasiruošęs tris savaites truksiančiai krepšinio šventei. Viskas prasidėjo dar rugpjūčio 29 d., kai Televizijos bokštą apjuosė krepšinio lankas, Gedimino prospektas virto austruolių alėja, o gatves užtvindė nuo Baltojo tilto namo keliaujantys įsilinksminę miestiečiai su kamuoliais rankose.

Tuo, kad Vilniuje siaučia krepšinio šventė, galima įsitikinti kiekviename žingsnyje. Žerinėiomis girliandomis papuoštas ne tik Gedimino prospektas ir Televizijos bokštas. Šviečiančiais atributais dekoruoti ir visi keturi miesto riboženkliai. Reprezentacinėse Vilniaus gatvėse prie apšvietimo stulpų plazda trispalvės vėliavėlės ir „EuroBasket“ gairės. Ant grindinio šalia šiukšliadėžių užklijuoti baudos aikštelę simbolizuojantys lipdukai. Vien puošmenos miesto biudžetą palengvino 133 tūkst. litų, tačiau iš viso pirmenybėms organizuoti Vilnius atseikėjo net 3 mln. litų.

Iš pareigų traukiasi krašto apsaugos ministrės Rasos Juknevičienės patarėjas bei buvęs Lietuvos kariuomenės vadas Jonas Kronkaitis. O ministerija turės naują viceministrą 32-ųjų metų amžiaus Mykolą Juozapavičių. „Nebedirbsiu Krašto apsaugos ministerijoje kaip patarėjas. Kaip ir visi mano amžiaus žmonės, planuoju jau išeiti į pensiją. Ir pensijoje žmogus turi pagyventi truputį, nereikia visiškai nusidėvėti. Mano planai tokie – aš atsistatydinsiu iš patarėjo pareigų ir išvyksiu atgal į Ameriką, bet kasmet, manau, vėl atvyksiu į Lietuvą pabūti kiek laiko“, – pasakojo J. Kronkaitis.

J. Kronkaitis jau yra sulaukęs 76-metų amžiaus. 1997–1999 m. jis ėjo krašto apsaugos viceministro pareigas, 1999–2004 m. buvo Lietuvos kariuomenės vadas. Krašto apsaugos ministerijoje J. Kronkaitis buvo laikomas itin įtakingu asmeniu, turinčiu didelės įtakos ministrei. Pastaruoju metu J. Kronkaitis reiškė didelį pasipiktinimą premjero Andriaus Kubiliaus planais savo patarėju paskirti socialdemokratą, buvusį krašto apsaugos ministrą Liną Linkevičių. Ministerija taip pat turės naują viceministrą M. Juozapavičių. Pareigas jis eiti pradės nuo rugsėjo 1 d. ir bus atsakingas už resursus ir finansus. M. Juozapavičius iki tol dirbo užsienio reikalų ministro Audroniaus Ažubalio patarėju, prieš tai yra talkinęs europarlamentarui Vytautui Landsbergiui.

Vilniuje atsirado dar 12 naujų gatvių pavadinimų. Pavadinimų komisijos nariai griebiasi už galvų – vardų atsargos senka sparčiau, nei plečiasi miestas. Nesulaukiama pagalbos ir iš šalies – kuriant pavadinimus gyventojai iniciatyvos nerodo. Vienai iš naujų sostinės gatvių suteikiamas Estų vardas. Kodėl Estų? „Vokiečių, Rusų, Latvių gatvės yra, tai pamąstėm, kad gerai būtų, jei atsirastų ir Estų gatvė. Tautų, o ne valstybių pavadinimų gatvės irgi gerai“, – svarstė Vilniaus savivaldybės miesto pavadinimų, paminklų ir atminimo lentų komisijos pirmininko pavaduotojas Antanas Rimvydas Čaplinskas.

Paskutinį vasaros sekmadienį Šiluvoje aukotos Šv. Mišios už Lietuvos laisvę. Ši šventė prasidėjo dar sovietmečiu ir, nors buvo persekiota, tapo tradicinė. Kasmet rengiama piligrimų eiseną, kurioje dalyvauja šimtai maldininkų.

Padėkos už laisvę šventė kasmet rengiama Šiluvos atlaidų išvakarėse, kurie vyks rugsėjo 7–15 dienomis. Ankstų sekmadienio rytą į Šiluvą pajudėjo dvi maldininkų eisenos – iš Tytuvėnų ir iš Raseinių pusės nuo Katauskių gyvenvietės. Šie maldininkų žygiai atsirado dar sovietmečiu ir, anot dvasininkų, valdžios buvo persekiojami, nes piligrimai, anuomet iš Tytuvėnų keliavę į Šiluvą, kalbėjo apie laisvę nuo okupacinės priespaudos, todėl ne vienas jų buvo nuteistas ir įkalintas. Piligrimų procesijos atgaivintos Lietuvai atkūrus nepriklausomybę ir jau 18 metų šimtai maldininkų keliaudami prisimena kovotojus už laisvę.

Prieš rugsėjo 1-ąją švietimo ir ugdymo specialistai tyliai skaičiuoja, kad šiemet į Kauno mokyklų suolus susėdo apie 3 tūkst. mažiau mokinių negu pernai. Per dešimtmetį miesto mokyklų duris varstančių jaunųjų piliečių sumažėjo daugiau kaip 17 tūkst. – neliko 609 klasių, tačiau mokyklų skaičius mieste nesikeičia.

Naujiems mokslo metams duris atverė atsinaujinusios mokyklos. Tačiau 2000 pedagogų rugsėjo pirmąją sutiko ne mokyklose, o darbo biržoje. Švietimo ir mokslo ministras aiškina, kad darbo mokytojai netenka, nes mažėja mokinių, o pedagogų aukštosios mokyklos yra priruošusios per daug.

Kadenciją baigęs prezidentas Valdas Adamkus su žmona Alma rugsėjo 1-ąją šventė 60-ąsias vestuvių metines, praneša *lytas.lt*. V. Adamkus su būsima žmona Alma Nutautaitė susipažino emigracijoje - pokario Vokietijoje. Jiedu susituokė ir kelis dešimtmečius gyveno JAV.

LRT, ELTA, LRS

JAV Federalinio atsargų banko vadovas Ben Bernanke kartu su Europos centrinio banko viršininku Jean-Claud Trichet (kairėje) Jackson Hole, Wyo, vietovėje aptarė blogėjančią finansinę padėtį ne tik Amerikoje, bet ir Europoje. Bernanke pareiškė, jog politikai savo sprendimais pakenkė, kad pablogėjo ekonominė padėtis, kurią dabar specialus JAV Kongreso komitetas bandys ištaisyti, surasdamas patenkinamą sprendimą, kad gerėtų krašto padėtis. Prieš tai buvęs JAV Federalinio banko vadovas A. Greenspan šiuo metu yra „Deutsche Bank AG“, „Pacific Investment Menagement Co.“ ir rizikos draudimu fondo „Paulson & Co.“ patarėjas. Manoma, kad per ateinančią dešimtmetį JAV deficitas sudarys 8,5 trilijonus dolerių. Iki 2021 metų skola sudarys 82 proc. visos JAV ekonomikos. *Associated Press*

ŠVEDIJA ATSIPIRŠĖ BALTIJOS ŠALIŲ DĖL SAVO ELGESIO

Lietuvos premjeras Andrius Kubilius, viešėdamas Švedijoje, sako pirmąkart išgirdęs aukšto šios šalies pareigūno - premjero Fredrik Reinfeldt - atsiprašymą dėl „nevisiškai sąžiningo“ elgesio tuomet okupuotų Baltijos šalių atžvilgiu.

„Pirmąkart Švedijos premjeras pripažino, kad iki 80 metų pabaigos - 90 metų pradžios Švedijos valdžia elgėsi nevisiškai sąžiningai okupuotų Baltijos šalių atžvilgiu. Toks

atsiprašymas iš Švedijos pusės - labai svarbus“, - telefonu iš Stokholmo sakė A. Kubilius.

A. Kubilius ir I. Degutienė Stokholme susitiko su Baltijos šalių ir Švedijos parlamentų vadovais, premjerais, Stokholme reziduojančiais Baltijos valstybių ambasadoriais, Baltijos valstybėse reziduojančiais Švedijos ambasadoriais, istorinėmis asmenybėmis iš Baltijos valstybių ir kitais garbingais svečiais.

Abu jie dalyvavo simboli-

niame „Pirmadienio mitinge“ Normalmstorgo aikštėje. Šis renginys priminė prieš du dešimtmečius Švedijos sostinėje surengtus 79 „pirmadienio judėjimo“ mitingus, per kuriuos manifestuota remiant Baltijos valstybių nepriklausomybės siekį.

„Švedijos parama ir pagalba Lietuvai atkūrus nepriklausomybę buvo labai svarbi. Iki šiol prisimename tuomet ypač mus džiuginusį faktą: Švedijos - pirmosios iš Europos šalių - ambasados atidarymą Vilniuje 1991 metų rugpjūtį“, - prieš vizitą.

LRV

MASKVA NAFTOS ČIAUPŲ NEATSUKA IR UŽ PINIGUS

Lietuva vis dar tikisi, kad naftotiekis „Družba“ bus atstatytas – Lietuvos pareigūnai Rusijai siūlėsi prisidėti prie jo remonto. Tačiau derybininkai iš Maskvos daug negalvodami atmetė net ir šią idėją, rašė „Lietuvos rytas“.

Dienraščio žiniomis, mūsų šalies Vyriausybės atstovai praėjusį mėnesį susitiko su Rusijos pareigūnais, kuriems buvo išsakyta mintis daryti tartis dėl „Družba“ remonto.

Derybininkų grupė, vadovaujama ūkio viceministro Daumanto Lapinsko, Rusijos pusei pasiūlė apsvarstyti įvairius naftotiekio remonto darbų finansavimo variantus.

NATO ORO MISIJA Rugsėjo 1 d. NATO oro policijos misiją iš Prancūzijos karių Šiauliuose perėmė Danijos kariškiai.

Kaip rašoma Krašto apsaugos ministerijos pranešime, Lietuvos karinių oro pajėgų Aviacijos bazėje Šiauliuose vyksiančioje NATO oro policijos misijoje dalyvaujančių kontingentų pasikeitimo ce-

Tačiau Rusijos derybininkai iškart nusipurtė tokios idėjos. Vilniuje vykusio susitikimo metu rusai paprasčiausiai informavo, kad naftotiekis Unečia–Polockas yra riboto laidumo. Neva būtent dėl to atmetamos techninės galimybės remontuoti naftotiekį „Družba“.

Naftotiekis svarbus naftos perdirbimo įmonei „Orlen Lietuva“. Ji dabar priversta žaliavą atsigabenti tanklaiviais per Būtingę, o tai gerokai brangiau negu gauti vamzdiniais per Baltarusiją. Naftos tiekimas naftotiekiu Mažeikių naftos perdirbimo gamyklai buvo nutrauktas 2006 metų liepą.

remonijoje kartu su Danijos, Prancūzijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos atstovais dalyvavo krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė.

Budėjimą Baltijos šalių erdvėje perėmė Danijos karinių oro pajėgų kontingentas, pakeitęs nuo balandžio mėnesio pabaigos Baltijos oro erdvę saugojusius Prancūzijos karinių oro pajėgų karius. *LR KAM*

RAGINA PALEISTI JULIJĄ TYMOŠENKO

Buvęs Čekijos prezidentas Vaclav Havel, dvasinis Tibeto vadovas Dalai Lama ir Čekijos užsienio reikalų ministras Karel Schwarzenberg paskelbė atvirą laišką, kuriame Ukrainos valdžia kritikuojama už nutolinimą nuo demokratijos principų ir reiškiamą paramą buvusiai respublikos premjerei Julijai Tymošenko. Kreipimasis paskelbtas tinklalapyje „Project Syndicate“, praneša lenta.ru.

Laiško autoriai pažymi, kad J. Tymošenko iškeltą baudžiamąją bylą Vakarai laiko iš esmės politiškai motyvuota. Jų nuomone, ukrainiečių opozicijos atstovės J. Tymošenko suėmimas parodė, kad Ukrainoje ignoruojami teisės principai.

Autoriai mano, kad ES turi reikalauti J. Tymošenko bei kitų suimtų ukrainiečių opozicijos atstovų išlaisvinimo (bent paleidimo už užstatą). Laišką taip pat pasirašė filosofas Andre Glucksmann, buvęs Vokietijos prezidentas Richard von Weizsaecker, rusų politikas Grigorij Javlinskij ir dar keli asmenys.

LRT

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President

Vytautas Radžius, Redaktorius / Editor

2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

Gediminas Markevičius, maketavimas

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA

19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.

Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.

VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.

Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$1.00.

Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

VYTAUTAS – KARALIUS BE KARŪNOS

Nepriklausomoje Lietuvoje iškilmingai minėdavome Vytauto Didžiojo karūnavimui skirtą dieną, kurią jis buvo pasirinkęs Švč. Mergelės Marijos gimimo - rugsėjo 8-ąją dieną. Ta diena buvo vadinama Tautos švente.

Tautos šventės dieną miestai, miesteliai, kaimai puošdavosi trispalvėmis vėliavomis, būdavo atliekami iškilmingi aktai, koncertai, eisenose žygiuodavo gimnazijų jaunimas, organizacijos, vykdavo kariuomenės paradai, laisvės kovose už Lietuvą žuvusių pagerbimai, vainikų ant jų kapų uždėjimai ir paskaitos apie mūsų tautos garbingą praeitį.

Apie Vytauto Didžiojo žygius daug rašyta. Apie jo karūnavimą Lietuvos karaliumi daug tikrų ir netikrų žinių. Mes prisiminsime tik kelis mažiau žinomus įvykius.

Istorikai pateikia pastaruoju metu daugiau jo karūnavimu žinių. Tai pirmasis įvykis Salyne 1398 m., kai Lietuvos didikai ir bajorai paskelbė Vytautą savo karaliumi. Apie šį faktą žinoma tik iš vokiečių ordino kronininko J. Posilgiečio rašto. Taip pat pirmą kartą žodžiai apie Vytauto karūną yra 1428 m. pabaigoje Romos imperatoriaus Zigmanto ir Vytauto susirašinėjime, žinoma, kad Vytautas prieš tai - 1426 m. pradėjo ilgą kelionę, aplankydamas svarbiausius 17 miestų, rodydamas savo, kaip valdovo, galią, priimdamas dovanas ir ištikimybės priesaikas iš sritinių kunigaikščių.

Dėmesio vertas Ordino vadovybės pranešimas Romai, kurioje minimas gandas apie pusbrolių, - Jogailos ir Vytauto ketinimą kreiptis dėl karūnos lietuvių ir rusų žemėms. Buvo gerai žinomas principas, kad krikščioniškoje Europoje karaliumi pripažįstamas tik popiežiaus palaiminimą gavęs asmuo.

1429 m. sausį tarptautinis Lucko suvažiavimas buvo Vytautui labai svarbus. Jame Vytauto karūnacijos idėjos iškėlimas tapo svarbiausiu klausimu. Po to, kai lenkų, vadovaujamų Krokuvos vyskupo Zbignievo Olesnickio ir kanclerio Jono Šafranco, paveiktas, Jogaila pakeitė savo nusistatymą dėl Vytauto karūnos, kilo didžiausias skilimas tarp Vytauto ir Jogailos, ir Lenkijos. Jogaila iš pradžių Vytauto karūnacijai pritarė, bet neįvertino aršaus Lenkijos didikų pasipriešinimo. Lenkai įžvelgė pavojų Lenkijos ir Lietuvos sąjungai. Tačiau ir po to įvykio Jogaila ir Vytautas kartu medžiodavo Lietuvoje ir praleisdavo pokalėdinių laikotarpi.

Vytautas rūpinosi rugsėjo 8-osios šventės organizavimu. Kvietė aukšto rango svečius į būsimą šventę, tačiau nieko nedarė, kad palengvintų karūnos kelią Vilniaus link. Imperatoriaus Zigmantas, nieko neįtardamas, karūnomis parinko patį nesaugiausią kelią - per Lenkiją. Niurnbergo miesto šaltiniuose yra bent keli įrašai, kurie sako apie Vytauto karūnacijos rengimą ir pačią karūną. Sužinome, kad Zigmanto nurodymu Niurnbergo miesto taryba buvo nupirkusi 104 šarvus, kuriuos Roma norėjo siųsti Vytautui dovanų ir buvo paruoštas dovanojimo aktas.

Pasakojimas apie Vytauto karūną randamas Lietuvos metraščių sąvade - Bychoveco kronikoje, kur rašoma, kad lenkai atėmė iš lietuvių pasiuntinių karaliaus karūną, perkirto pusiau ir prilydė prie Krokuvos vyskupo mitros, kuri „ir dabar tebėra Krokuvos pilies švento Stanislovo bažnyčioje”.

LIETUVOS VALDŽIA PAŽEMINO 1941 M. BIRŽELIO SUKILIMĄ

Mes žinome, kad 2011 metai – Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimo metai. Lietuva skiria didelį dėmesį Nepriklausomybės kovų įprasminimui ir atminimo paminėjimams.

Daugeliui žinoma, kad tarp šių svarbių įvykių ypatingai svarbią reikšmę turi 1941 metų birželio 22-28 dienų sukilimas. Sukilėliai sudarė vyriausybę, išlaisvino Lietuvą nuo sovietų, paskelbė Nepriklausomybės atstatymo deklaraciją ir ėmėsi taikios valstybės misijos. Sukilimas pareikalavo daug aukų – žuvo apie 2,700 sukilėlių, tūkstančiai buvo įkalinti, ištremti.

Šiomet Lietuva minėjo Birželio sukilimo 70-ąsias metines. Didelio dėmesio susilaukė birželio 21 d. vykęs minėjimas Lietuvos mokslų akademijos Didžiojoje salėje. Čia dalyvavo tų įvykių dalyviai, partizanai, politiniai kaliniai, tremtiniai, mokslininkai, sąjūdininkai, jaunimas.

Pranešimuose ir diskusijose buvo pasakyta ir akcentuota, kad Birželio sukilimas vienas iš svarbiausių Lietuvos Nepriklausomybės kovų etapų. Birželio sukilimo dvasia vyravo politinių kalinių ir tremtinių gyvenimuose, 1944 – 1953 metų

partizaniniame kare ir Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio 1949 m. Vasario 16 d. Deklaracijoje, sovietinės okupacijos ir komunistinio genocido laikmečiu. Sąjūdis Nepriklausomybės atstatymo kovose naudojosi 1941 metų sukilėlių patirtimi.

2011 06 21 iš Katedros aikštės ir Mokslų akademijos gausus Lietuvos patriotų būrys nužygiavo į Rasų kapines pagerbti žuvusiųjų už Lietuvos Nepriklausomybę. Jaunimo rankose nužudytųjų ministrų, karininkų, dvasi-ninkų, valstybės veikėjų ir politikų portretai. Didžiausio dėmesio ir pagarbos susilaukė neturintis analogų pasaulyje – atidengtas kenotafas moterims žuvusioms už Lietuvos Nepriklausomybę. Skauda širdį, kad Nepriklausomybės laikmečio ministrai, valstybininkai ir politikai nepasirūpino, kad prie valstybinių įstaigų būtų pritvirtinti nužudytųjų portretai arba kitaip pagerbti.

Lietuvos politikai ir valdžios elitas dažnai savaip supranta apie iškilių istorinių įvykių datų paminėjimą. **Birželio sukilimo 70-mečio minėjimo renginiuose nedalyvavo aukščiausios Lietuvos valdžios institucijos.** Aukščiausiai pakylėtieji

ALŽYRAS NESUTEIKĖ PRIEGLOBSČIO M. GADDAFI

Besislapstančiam Libijos vadui Muammar Gaddafi Alžyre nebuvo suteiktas politinis prieglobstis, skelbiama vietiniame laikraštyje *Al Watan*, kuris remiasi artimais Alžyro prezidento administracijos šaltiniais.

M. Gaddafi ir jo šeima buvo mieste, esančiame Libijos ir Alžyro pasienyje, tačiau jiems nebuvo leista įžengti į Alžyrą, rašoma laikraštyje.

„M. Gaddafi telefonu bandė susisiekti su Alžyro presi-

dentu Abdelaziz Bouteflika, tačiau jis atsisakė šnekėti su M. Gaddafi”, – teigė šaltinis. A. Bouteflika patarėjas pasakė M. Gaddafi, kad prezidentas užsiėmęs savo reikalais. Anot kito šaltinio, ankstesni M. Gaddafi bandymai įtikinti Alžyro prezidentą suteikti prieglobstį jam ir jo šeimai taip pat buvo nesėkmingi.

„Alžyras yra neutralioje pozicijoje, mes nenorime kištis į Libijos vidaus reikalus”, – teigė prezidento patarėjas.

Dar tebeteiigiama, kad 1430 m. rugpjūčio mėnesį lenkų kariniai būriai iš Romos karaliaus Zigmanto pasiuntinių atėmė Vytautui ir jo žmonai nukaldintas karūnas, jas išsivežė į Lenkiją, kur jos saugomos. Teorija apie karūnos pagrobimą tapo tokia tvirta, kad ją kartoja ir profesionalūs istorikai. Vienos universiteto teisininkas Baptista Cigala mano, kad lenkų iš tiesų buvo sulaukyta karūna ir apiplėšta, atimti dokumentai ir dovanos. Karūnacijos iškilmei turėjo vadovauti Magdeburgo arkivyskupas ir dalyvauti būrys kunigaikščių iš visos Europos, bet Niurnbergo auksakalių nukaltos karūnos Vytautui ir jo žmonai Julijonai Lietuvos nepasiekė. Tačiau Ordino tekste aiškiai rašoma, kad iškilminga Romos imperatoriaus pasiuntinybė, sužinojusi apie lenkų negražius tikslus, iš Frankfurto prie Oderio su karūnomis grįžo atgal į Niurnbergą.

1430 m. Švč. Mergelės Marijos gimimo diena numatytos Vytauto karūnacijos sužlugdymas virto ilgalaikiu lenkų triumfu, o lietuviams didžiausia nuoskauda. Lenkijoje labai greitai buvo sukurta oficiali šių įvykių versija, kurioje visų įvykių kaltininku paskelbtas imperatorius Zigmantas, o didvyriais - lenkų didikai su Zbignievu Olesnickiu. Lietuvoje tikima lenkų klasta.

S. Tubėnas

neišmoko istorijos pamokų (arba ignoruoja), nusigręžė nuo tų įvykių dalyvių, pažemino Laisvės kovotojus ir šimtus tūkstančių jų rėmėjų, nenusilenkė prie didvyrių kapų, nesikreipė į **tautą**.

Sostinę valdžiusios partijos rūpinosi tautos išdavikų ir kolaborantų paminklinių skulptūrų išsaugojimu ir pagrindinį dėmesį sutelkė, kad nuo Žaliojo tilto nebūtų nukeldintos sovietinių okupantų skulptūros. Panašių pozicijų laikėsi visų kadencijų prezidentūros, seimai ir vyriausybės. Taip niekinamas tautišku-mas ir patriotiškumas.

Ant Lietuvos Laisvės aukuro sudėta daugybė aukų. Aukščiausios Lietuvos valdžios institucijos nepasirūpino, kad Lietuvos sostinėje Vilniuje Lukiškių aikštėje būtų pastatytas paminklas Kovojuosiems ir žuvusiems už Lietuvos laisvę. Vilnius yra viena iš nedaugelio pasaulio sostinių, neturinti Laisvės simbolio – pagarbos, susikaupimo ir nusilenkimo vietos.

Mes privalome pasirūpinti, kad 1941 m. Birželio sukilimui būtų suteiktas Nepriklausomybės atstatymo statusas.

Leonas Kerosierius

RUSIJA IR JAV APTARĖ PRIEŠRAKETINĖS GYNYBOS SKYDĄ

Maskva, rugpjūčio 31 (ELTA). Rusijos gynybos ministras Anatolij Serdiukov Maskvoje susitiko su JAV gynybos atašė admiralu Douglas J. Wenlet aptarti JAV vadovaujamą Europos priešraketinio skydo projektą, pranešė ministerijos atstovas. A. Serdiukov ir admiras D. J. Wenlet diskutavo apie priešraketinės gynybos skydą, kuris, anot Washington, skirtas apsaugoti nuo Irano ir Šiaurės Korėjos. Rusijos gynybos ministras teigė, jog skydas neturėtų būti nukreiptas prieš Rusijos strategines pajėgas ir tai turėtų būti įteisinta dokumente, o ne žodiniais pareiškimais. Washington tvirtina, kad skydas nėra nukreiptas prieš Rusiją.

Rusija ir NATO susitarė bendradarbiauti priešraketinės gynybos projekte per NATO viršūnių susitikimą Lisabonoje praėjusių metų lapkritį. Tačiau Rusijos vaidmuo JAV planuose liko neaiškus.

Europos Sąjunga naikina pirmąsias sankcijas Libijai. Diplomatinė šaltinių duomenimis, Bendrija nori „kiek įmanoma greičiau” atšaukti ribojimus „reikšmingam skaičiui” įmonių. Atitinkamas sprendimas esą priimtas darbo lygiu, praneša agentūra AP.

Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė Mokslo ir žinių dienos proga rugsėjo 1 d. apsilankė Molėtuose ir dalyvavo Mokslo metų pradžios šventėje.

Džojos Barysaitės (ELTA) nuotr.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ ŠVIETIMU LIETUVOJE GALIMA DŽIAUGTIS

Vilnius, rugpjūčio 31 d. (ELTA). Premjeras Andrius Kubilius atmėta lenkų politikų kritiką Lietuvos švietimo įstatymo reformai. Jis teigia, kad Lietuvoje tautinių mažumų švietimas yra išplėtotas gerai.

„Lenkų mažumos švietimo sistemą Lietuvoje net ir pasauliniu mastu galima vadinti pakankamai unikalia, nes Lietuva yra vienintelė valstybė už Lenkijos ribų, kurioje lenkai turi švietimą nuo darželio iki universiteto“, - sakė A. Kubilius po Vyriausybės posėdžio.

Premjero teigimu, lenkų politikai, protestuodami prieš reformą, tuo pačiu protestuoja ir prieš Lenkijos politiką šiuo klausimu, nes šioje valstybėje analogiška švietimo sistema egzistuoja jau seniai. Jis priminė, kad tokia yra nusistovėjusi europinė praktika ir kad Vyriausybė ėmėsi žingsnių, siekdama pagerinti tautinių mažumų švietimo padėtį Lietuvoje.

A. AŽUBALIS PASVEIKINO PASAULIO LITUANISTINES MOKYKLAS

Vilnius, rugsėjo 1 d. (ELTA). Ryžto ir susitelkimo Rugsėjo 1-osios proga pasaulio lituanistinėms mokykloms palinkėjo Lietuvos užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis ir padėkojo lituanistinių mokyklų mokytojams ir mokiniams už pasiryžimą eiti lietuvių keliu.

„Sėkmingai plėtojamas lituanistinis švietimas - tai tvarus mūsų tautinės tapatybės tęstinumo pamatas, o lituanistinė mokykla - tai lietuviškosios pasaulėjautos ir bendrų žmogiškųjų vertybių namai, kuriuose ugdoma pagarba savo bendruomenei, tautai, tėvynei“, - teigiama Rugsėjo 1-osios išvakarėse

A. Kubilius taip pat pabrėžė, kad diskutuoti galima apie viską, bet dėl to neturi kentėti vaikai, ir kad jų skatinimas neiti į pamokas gali tėvams ir mokytojams užtraukti atsakomybę.

Kaip jau ELTA yra pranešusi, protestuodamos prieš lietuvių kalbos egzamino suvienodinimą ir dvikalbio ugdymo įvedimą, Lietuvos tautinių mažumų mokyklos rugsėjo 2 dieną Vilniuje rengia mitingą prie Prezidentūros ir skelbia streiko akciją.

Nesulaukus politikų reakcijos, žadama, kad tautinių mažumų mokyklų vienuoliktą klasių moksleiviai teiks ieškinius teismams. Protesto rengėjų duomenimis, paramą streikui jau pareiškė apie 70 tautinių mažumų mokyklų komitetai.

Švietimo ir mokslo ministerijos duomenimis, 136 bendrojo lavinimo mokyklose Lietuvoje rusų ir lenkų kalbomis mokosi beveik 30 tūkst. moksleivių.

išplatintame A. Ažubalio sveikinimo laiške.

Lietuviai skautai – „Švento miško“ stovyklautojai šią vasarą Roko stovykloje. *S. Aušros Jasaitytės-Petry nuotr.*

PADĖKIME ŠIAULIUOSE PASTATYTI PASTORACINĮ CENTRĄ

Šiais metais vykdomas didelis projektas šalia Šiaulių katedros. Statoma Šiaulių vyskupijos kurija ir pastoracinis centras. Šių metų pavasarį Šiauliuose buvo pašventintas kertinis centro akmuo ir darbai su kiekvieną dieną rieda į priekį.

Tai svarbus ir aktualus projektas - centras, kuriame galės rinktis šeimos, jaunimas, vyks katechizacija, rekolekcijos ir tt. Tokio centro svarbą pajutęs, charizmatiškas ir energingas, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis ėmėsi iniciatyvos tai įgyvendinti.

Jis nuoširdžiai kreipiasi į visus Amerikoje ir Kanadoje

gyvenančius lietuvius prašydamas kiek kas gali prisidėti prie šio centro statybos, prisimindamas Viešpaties žodžius „Iš tiesų sakau jums, kiek kartu tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt. 25, 40).

Visi lietuviai esame viena šeima, trokštantys vieni kitiems ištiesti meiles ir gerumo ranką. Todėl ir šį projektą mes bendromis pastangomis galėsime įgyvendinti ir tuo prisidėti prie Lietuvos ateities.

Aukų siųsti: Šiaulių pastoracinis centras, Taupa Lithuanian Credit Union, Sąskaita 3878. 767 E 185th St, Cleveland, Ohio 44119.

PARAMA IŠEIVIJOS IR LIETUVIŲ KILMĖS UŽSIENIEČIAMS STUDENTAMS

Valstybinis studijų fondas informuoja, kad **2011 m. rugpjūčio 22 d.** pradedamas valstybės paramos skyrimo išėivijos ir lietuvių kilmės užsieniečių vaikų, vaikų, provaikaičių studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose konkursas.

Išėivijos ir lietuvių kilmės užsieniečių vaikams, vaikų, provaikaičiams gali būti skiriama dviejų rūšių parama: stipendija už studijų rezultatus ir/ar socialinė išmoka.

Išėivijos ir lietuvių kilmės užsieniečių vaikai, vaikų, provaikaičiai, **pretenduojančios gauti** valstybės paramą studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose, turi būti: 1) priimti į pirmosios ar antrosios pakopos studijas Lietuvos aukštojoje mokykloje; 2) paskutinę sesiją išlaikę be akademinio skolinio (šis punktas netaikomas pirmosios ir antrosios studijų pakopos pirmojo semestro studentams).

Parama neskiriama studentams, studijuojantiems tų šalių, iš kurių jie atvyko, kalbas.

Valstybės parama išėivijos ir lietuvių kilmės užsieniečių

vaikų, vaikų, provaikaičių studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose yra:

stipendija už studijų rezultatus. Šios stipendijos skiriamos vienam studijų semestru ir išmokamos kas mėnesį iki to semestro pabaigos. Stipendijos mėnesinis dydis, išskyrus stipendijų dydį pirmosios ir antrosios studijų pakopos pirmojo semestro studentams, yra nustatomas atsižvelgiant į pretenduojančio gauti stipendiją asmens paskutinės sesijos pažymių svertinį vidurkį, pagal studijų sritį (nuo 150 Lt iki 400 Lt). Pirmosios ir antrosios studijų pakopos pirmojo semestro studentams stipendijos mėnesinis dydis yra 200 Lt;

socialinė išmoka. Tai vienkartinė išmoka, skiriama atsižvelgus į pretenduojančio gauti paramą asmens socialinę padėtį (nuo 700 Lt iki 1100 Lt).

Parama skiriama konkurso būdu, du kartus per metus pavasario ir rudens semestre. Išėivijos ir lietuvių kilmės užsieniečių vaikai, vaikų, provaikaičiai, norintys gauti valstybės paramą studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose, **nuo 2011 m. rugpjūčio**

22 d. iki 2011 m. rugsėjo 15 d. Fondui turi pateikti:

1. užpildytą ir pasirašytą **prašymą**, kurio dalimi yra ir paramos suteikimo sąlygos;
2. **asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą** arba teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą jo kopiją;
3. **pažymą** iš aukštosios mokyklos, **patvirtinančią studento statusą** su nurodytomis semestro pradžios ir pabaigos datomis, įskaitant atostogų laikotarpį;
4. **pažymą apie paskutinės sesijos pažymių svertinį vidurkį** (išskyrus pirmosios ir antrosios studijų pakopos pirmojo semestro studentus);
5. **pažymą** apie tai, kad **neturi akademinio skolinio arba akademinio skolinio už paskutinę sesiją skaičių** (išskyrus pirmosios ir antrosios studijų pakopos pirmojo semestro studentus);
6. **prašantys socialinės išmokos** taip pat pateikia dokumentus, patvirtinančius **socialinę padėtį** (šeimos narių skaičių patvirtinančius dokumentus, mirties liudijimus ir panašiai);
7. **lietuvių kilmės užsieniečių vaikai, vaikų, provaikaičiai, privalo pateikti krašto lietuvių bendruomenės, Lietuvos Respublikos valstybės institucijos ar įstaigos užsienyje, kurios užsieniečiams išduoda visas, ar kitos institucijos išduotą užsienio lietuvių kilmę patvirtinantį dokumentą;**
8. **išėivijos vaikai, vaikų, provaikaičiai, kurie kreipiasi dėl paramos pirmą kartą, privalo pateikti dokumentą, patvirtinantį, kad ne mažiau negu 3 metus jie gyveno užsienyje ir atvyko į Lietuvą ne anksčiau kaip į aštuntą klasę.**

Daugiau informacijos apie Paramos suteikimo sąlygas ir tvarką teikiama telefonu (8 5) 2639158 bei Fondo interneto tinklalapyje www.vsf.lt.

LIETUVIAI, IŠGELBĖJĘ ŽYDŲ GYVYBĘ

LIUDOVICA PALUCKIENĖ (1896-1977)
Ūkininkė, Snikonių kaimas, Šiaulių rajonas

Prieš šešerius metus į mane kreipėsi Stanislovas Paluckas iš Šeduvos valsčiaus ir susijaudinęs papasakojo nepaprastą istoriją apie savo jau mirusius tėvus, išgelbėjusius gyvybę trims žydams. Tai buvo pirmųjų karo metų rudenį, kai Stanislovui tebuvo penkiolika metų. Jų šeima augino ketvertą vaikų. Mama Liudovika Banaitytė-Paluckienė ir jos vyras - geri, nuoširdūs kaimo žmonės, labai išgyveno dėl žiaurių Šeduvos žydų žudynių Liaudiškių miške. Taip atsitiko, kad jų šeimos pažįstamai Sulamitai Nolienei pavyko iš geto pabėgti ir vietos kunigui padedant pasislėpti bažnyčioje. Ilgai ten slapstytis Sulamita

negalėjo - tai buvo pavojinga. Taip ji pateko į Snikonių kaimą pas Paluckus. Tėvai griežtai prisakė vaikams niekam nieko nesakyti. Ir vaikai tylėjo. Vakaraus Sulamita išeidavo į virtuvę, padėdavo šeimininkei. Po kurio laiko Sulamitai prasidėjo depresija. Išstis valandas gulėjo nejudėdama ir verkė. Kodėl - Liudovika negalėjo suprasti. Į visus šeiminkės klausimus atsakinėjo tik viena: „Nenoriu daugiau gyventi...“ Paskui Galina prisipažino esanti ... nėsčia. Liudovika sukūrė drąsų planą: „Tu privalai gyventi ir gimdyti. Nors man jau 47 metai, aš pasistengsiu įtikinti kaimynus besilaukianti penkto vaiko“.

Liudovika ir Stanislovas Paluckai, Sulamita Nolienė ir Petrinkas-Pinchas (1946)

Netrukus Liudovika „pagimdė“ tamsiaplaukį berniuką, kurį pakrikštijo Petriuku. Kankinamai lėtai artėjo karo pabaiga. Sulamita su sūneliu

išėjo iš slėptuvės. Liudovika Paluckienė, jos vyras ir vaikai atsisveikino su išgelbėtaisiais. Vėliau Sulamita su berniuku išvažiavo į Izraelį. Iš ten į

„SMOGIKAI“

Lietuvos nacionalinė televizija dar kartą parodė švedų režisieriaus John Ohman dokumentinį filmą „Smogikai“. Galima sakyti, kad jau susiklostė savotiška tradicija, kai po filmų, liečiančių skaudžią mūsų Lietuvos vyrų ginkluotos rezistencijos temą, kyla tam tikras nepasitenkinimas ir lieka kartėlis. Ne išimtis ir ši kartą. Sunku vien kaltinti filmų kūrėjus, mat tema yra tikrai labai sudėtinga, praeities įvykiai nutolę nuo šiandienų realijų, dabartiniam žmogui sunkiai įsivaizduojamas KGB taikytų metodų nežmoniškumas, o istoriniai faktai ir įrodymai – suklastoti. Liudininkai – jaučiantys savo kaltės naštą – neatviri ir nepatikimi.

Vis dėlto pirmiausia norėčiau pasakyti keletą gerų žodžių režisieriaus naudai. Švedas J. Ohman yra vertėjas, išvertęs į švedų kalbą **Daumanto „Partizanus“**. Sakosi verčias ir „Dzūko dienoraštį“. Jis iš tiesų yra labai susidomėjęs Lietuvos partizanų ir jų ryšininkų bei rėmėjų kova ir jos organizavimu. Daug yra padaręs, kad tikroji istorinė tiesa būtų paskleista užsienyje, kur praktiškai nieko nežinoma, kas vyko okupuotose Baltijos šalyse po Antrojo pasaulinio karo. Kartu su Švedijos karo atašė Rytų Europai ryžosi pernakvoti viename iš atstatytų Lietuvos partizanų bunkerių. Ir šį kartą jis nuveikė milžinišką darbą: prakalbino buvusius smogikus, kurie, nors bijodami šiandieninio teisingumo, sutiko su juo kalbėtis ir labai daug papasakojo. Tikriausiai dėl to, kad manė kalbantys tik švedams. Filmas „Smogikai“ praktiškai ir susideda iš keleto interviu su dabar jau **garbingo**

amžiaus buvusiais smogikais. Tačiau šis filmas nėra vien tik autobiografinių pasakojimų rinkinys. Jame mėginama parodyti, kaip veikė KGB vieno iš vadų Sokolovo sumanyta ir Ukrainoje išmėginta ginkluoto pogrindžio naikinimo sistema klastos būdais. Filme taip pat pateikiama kai kurių archyvinų faktų, mėginama daryti apibendrinimus, parodyti kagėbistinės nusikalstamos veiklos mastus ir pobūdį. **Tačiau filmą sukurti pavyko taip, tarsi jis būtų sukurtas pateisinti smogikus.** Tikriausiai tai nebuvo filmo sumanytojų tikslas, bet filmas išėjo būtent toks.

Reikia išsiaiškinti, kokios svarbiausios klaidos čia padarytos. Pirmiausia, filme žodžio teisė suteikiama išskirtinai vien tik smogikams – buvusiems partizanams, perverbuotiems KGB ir išdavinėjusiems bei žudžiusiems savo kovos brolius. Didelis dėmesys yra skiriamas jų asmeninėms tragiškoms istorijoms, kai jiems teko pasirinkti – mirti ar išduoti priesaiką Tėvynei ir Dievui ir patiems žudyti. Tačiau yra pasitikima tik pačiais smogikais, kritiškai ir analitiškai nevertinant jų pasakojimų. Visose papasakotose istorijose lieka visiškai nepaaiškintas jų išdavystės motyvas.

Štai vienas buvęs partizanas pasakoja, kaip jų bunkerį ėmė, kaip jiems nieko nebelikę, tik nusišauti. Kaip visi nusišovę ir jis į smilkinį sau šovęs. Tačiau po sužeidimo buvo gydomas. Kaip sužeistasis antrą kartą stenėsis nusišauti konvojaus ginklu, bet neturėjęs jėgų. Tada buvo užverbuotas ir tapo smogiku. Pats aiškina, kad turėjęs arba mirti, arba kitus žudyti. Neva trečios išeities nebuvo. Bet juk pats ilgai ir kantriai

iš pradžių pasakoja apie tą „kitą išeitį“ – kaip kelis kartus mėginęs susinaikinti. Žodžiu, išeina taip, kad sutiko išduoti Tėvynę, nes nenorėjo mirti. Nors pasakoja, kad jau buvo galutinai nutaręs geriau mirti, nei išduoti. Jo pasakojimas prieštarauja pats sau.

Žinoma, gyvenime ne visada veikia logikos dėsniai, greičiau – atvirkščiai, tad gali būti ir taip, kaip jis pasakoja. Tačiau kadangi šis prieštaringas motyvas pasikartoja ir kituose pasakojimuose, kyla įtarimas, kad apie save pasakojama gražiau, nei buvo iš tiesų. O tarp filmo kūrėjų neatsirado nė vieno, kuris kritiškai imtų vertinti tokius pasakojimus. Tai galėjo padaryti tikrieji, priesaikos neišdavę partizanai, istorikai ar net psichologai. **Tačiau žodis paliekamas išskirtinai smogikams ir tik jiems.**

Taip pat filme labai menkai teatskleidžiama tikroji KGB represijų mašina. Mat apie ją pasakoti taip pat patikėta tiems patiems smogikams. Ar gali jie prisipažinti, kad žiauriai kankino? Ne. Sako nekankinę. Tiesa, kai kurie užsimiršę ima ir papasakoja, kaip vis dėlto kankino. Tačiau jei filmo kūrėjai turėjo sumanytą objektyviai parodyti KGB klastos metodus, reikėjo išklausti ir kitus įvykių liudininkus – tikruosius partizanus. O dabar seni žmonės nerišliai ir tikriausiai meluodami pasakoja visokius nutikimus taip, kad nelabai tampa aišku, kas žudė, už ką žudė, kas buvo teisingas, o kas – išdavikas.

Taip pat filmas turi labai silpną struktūrą. Jį struktūruoti turėjo kompetentingi teiginiai ir faktai, apie tai, kas vyko. Tačiau faktai ir skaičiai yra labai abejotini, mat nenurodyta, iš kokių šaltinių jie paimti. Teiginiai, kurie turėtų struktū-

ruoti filmą, – pateikiami ir čia pat paneigiami arba leidžiama juos paneigti dėl savo patirties neva išgyvenantiems smogikams. Taip iš filmo visiškai neaišku, ar Lietuvos partizanai žudė taikius kaimų gyventojus. Ar persirengę partizanais smogikai žudė Lietuvos kaimų gyventojus, norėdami sužlugdyti pasitikėjimą partizanais ir jų rėmimą? O gal situacija buvo tokia komplikauta, kad neįmanoma supaprastinus atsakyti, kaip iš tiesų buvo?

Žodžiu, filmo kūrėjai, surinkę geros vaizdinės medžiagos, nesugebėjo jos suvaldyti ir sukūrė vienpusišką, neįtikinamą pasakojimą. Iš dalies tai galima būtų atleisti švedui režisieriui, kuris vis tik yra atvykęs iš kitos šalies ir nėra taip tiesiogiai susijęs su mūsų tautos istorijos įvykiais, kaip mes patys. Bet visiškai neaiškus ir nepateisinamas filmo „sumanytojo“ Ryto Narvydo vaidmuo šiame filme. R. Narvydas nėra žmogus iš kino pasaulio. Jis yra Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Specialiųjų tyrimų skyriaus ilgametis vadovas. Tai toks skyrius, kuris turi rinkti medžiagą apie tokius, kaip filme rodomi smogikai, ir teikti ją Generalinei prokuratūrai, kad ši pradėtų ikiteisminius tyrimus.

R. Narvydas jau yra kritikuotas žiniasklaidoje dėl jo vadovaujamo skyriaus neveiklumo. Kyla natūralus klausimas, ar tokios įstaigos ir tokias pareigas einantis žmogus yra pateisinamas, kad kuria filmus, praktiškai išteisinančius Sokolovo smogikus? Ar mūsų Genocido centras kartu su Generaline prokuratūra jau tiek nusigyveno, kad nebežino savo paskirties ir, užuot vykde

kaimą keliaudavo padėkos laišakai, siuntiniai. Bet greitai susirašinėjimas nutrūko.

Baigęs pasakojimą, Stanislovas Paluckas paprašė pagalbos ieškant savo „broliuko“ Petriuko. Aš pradėjau aktyvias paieškas. Daugiau nei metus jos buvo nesėkmingos. Ir staiga gavau džiaugsmingą atsakymą ir Petriuko, tikriau Pincho Nolio adresą. Susitikau su juo Izraelyje. Pinchas - puikus architektas, dirba Netanijos mieste. Jis - trijų vaikų tėvas. Pažadėjo aplankyti Lietuvą, Šeduvą ir Paluckų vaikus. Ant savo nuotraukos, kurią paprašė perduoti Stanislovui, užrašė: „Brangusis broli Stasy, aš labai gerai prisimenu tavo tėvus. Žinau, kad tokių žmonių surasti sunku. Aš tiesiog galvoju, kad jie - angelai...“

Iš leidinio „Gyvybę ir duoną nešančios rankos“.

teisingumą, dabar užsiiminės menais, meninėmis priemonėmis teisinančiais ir ginančiais tuos, kuriuos turėtų kaltinti?

Pabaigai apibendrinant norėčiau šio ir panašių filmų kūrėjams priminti, kad sovietmečiu Lietuvoje prie Mokslų akademijos veikė specialus KGB vadovaujamas skyrius, kuris dešimtmečiais vertė geriausius ir šviesiausius mūsų mokslininkus perrašinėti ir klastoti Lietuvos istoriją. Buvo pasitelktos pačios galingiausios intelektualinės pajėgos, mestos didelės lėšos, kad būtų diskredituoti Lietuvos laisvės kovotojai. **Ši propagandinė raudonojo melo mašina buvo taip įsukta, kad veikia mūsų tautos mentalitetą iki šiol.** Iki šiolei egzistuoja ir tokia propaganda. Vien jau ką reiškia tokios bolševikinės interneto svetainės, kaip www.pokaris.info. Be to, daug lietuvių kartų, kurioms neteko lankyti nepriklausomos Lietuvos mokyklų, nieko dorai nežino apie mūsų tautos ginkluotą pasipriešinimą okupantams.

Statant istorinius filmus reikia stipriai pamąstyti, kaip apie anuos įvykius kalbėti dabarties kartoms. Pasverti savo galimybes ir pagalvoti, ar aukščiau išvardytomis sąlygomis kuriamas filmas bus objektyvus, ar tiesiog įsisuks į sovietinės propagandos smagračius. Kaip ir kokius faktus pateikti, kuo pasitikėti, o kur baimintis tos pačios sovietinės propagandos spąstų.

Antraip išeis taip, kaip „Smogikų“ kūrėjams: kad ir kiek tą filmą žiūrėčiau, niekaip negaliu atsikratyti nuomonės, kad Sokolovo klastos metodai pakišo filmo autoriams koją. Vadinas, ir šiandien jie dar veikia...

Ingrida Vėgelytė, „Tremtinys“

LIETUVOS TAUTININKAI GRĮŽTA PRIE SAVO PRINCIPŲ

Lietuvos tautininkai grįžta prie savo ištakų. Pabuvę jaunesniuju broliu, o teisingiau pasakius, posūniu Tėvynės sąjungos- Lietuvos krikščionių demokratų šeimoje, tautininkai nutarė ją palikti. Pernelyg didelė vertybinė ir politinė atskirtis paskatino rinktis sunkesnį, bet savarankišką kelią.

Palieka nedraugišką šeimą

Birželio 19-ąją Lietuvos tautininkai susirinkę į konferenciją paskelbė savo apsisprendimą atsiskirti ir subūrė iniciatyvinę grupę, kuri sukvies į steigiamąjį Lietuvos tautininkų suvažiavimą. Pasak tautininkų lyderio Seimo nario Gintaro Songailos, suvažiavimas turėtų vykti šių metų pabaigoje arba kitų metų pradžioje.

Šis žingsnis nebuvo lengvas, nebuvo ir vieningos nuomonės. Už savarankiškos tautinės partijos įtvirtinimą Lietuvos politinio gyvenimo žemėlapyje balsavo dauguma konferencijos dalyvių, tačiau mažesnė dalis su tuo nesutiko. Pastarieji, patriukšmavę salėje, girdi, tautininkai jau keliolika metų savarankiškai negalėjo surinkti reikiamus 5 proc. rinkėjų balsų ir turėti savo atstovų Seime, paliko konferenciją. Tačiau skirtingas vertybių suvokimas „šeimoje“ ar pas „didįjį brolių“ toli gražu nebežavėjo daugumos. Konferencijoje pareikšta, kad tautininkų sąjunga kuriama, siekiant į valstybės gyvenimą sugrąžinti tautines vertybes ir tikėjamą tautos ateitimi.

Akivaizdu, kad šio esminio apsisprendimo laukė daugelis tautininkų, nes jų pareikštos mintys skriejo veržliai, su dideliu pakylėjimu ir viltingais lūkesčiais. Simboliška tai, kad toje pačioje - šalies Mokslų akademijos salėje - lygiai prieš 21 metus buvo įkurta Sąjūdžio iniciatyvinė grupė.

Apie tai, kas skiria

Bendras gyvenimas ir darbas kartu su TS-LKD, viena įtakingiausių partijų Lietuvoje, tapo nebeįmanomas, ignoruojant tautininkus ir jų lyderį G. Songailą. Apogėjus pasiektas, kai G. Songaila už aštrią TS-LKD pirmininko Andriaus Kubiliaus bei jo vadovaujamos partijos politikos kritiką svarstytas Priežiūros komitete, kuriame nuspręsta jį šalinti iš partijos. Nepaisant to, kad Politikos komitetas, vadovaujamas prof. V. Landsbergio, nepritarė tokiam sprendimui, lauktų pokyčių neįvyko.

Laikina vadovaujantis tautininkams Algimantas Birbilas konferencijoje vardiavo tai, kas skiria, bet toli gražu ne

vienija su TS-LKD: neleista į tautininkų gretas įsijungti naujiems nariams, sustabdyta Tautininkų frakcijos pirmininko pavaduotojų Seimo nario Kazimiero Uokos ir Arvydo Radžiūno narystė partijoje, ignoruotas tautininkų požiūris į Lenkų rinkimų akcijos veiklą bei Kovo 11-osios eitynes. Pasak A. Birbilo, bendrą kelią ėmė kirsti esminiai vertybiniai skirtumai. „Norime būti tautiškais ažuolais, o ne tautiškais vijokliais“, - sakė A. Birbilas.

Lietuvos tautininkai konferencijoje neslėpė nusivylimo, kad valdančioji partija įtariai traktuoja viską, kas susiję su tautiškumo sąvoka, žodis patriotas ir patriotizmas tampa tiesiog sunkiai pakenčiami, o tautinė, etninė kultūra skandinama visuotinėje globalizacijoje. Todėl apie tai daugelis tautininkų kalbėjo skaudžiai išgyvendami, ragindami burtis ir veikti.

Fasadas ir kas už jo

Vienas įvaizdis - fasadui, o kitas - vidaus interjerui. Tokius prieštaravimus įžvelgė tautininkų lyderis G. Songaila. Jo žodžiais, TS-LKD savo rinkimų programoje skelbusi, jog šios partijos svarbiausias skiriamasis bruožas - didžiausias dėmesys nacionalinės kultūros plėtrai, pelnusi rinkėjų pasitikėjimą, nukišo kultūros dalykus į paskutinę vietą.

„Ypač dideli moraliniai nuostoliai gali ištikti politinę partiją ar net visą politinę sistemą, kai skelbiama, jog tai yra pati vertybiškiausia politinė jėga, o pačios deklarujamos vertybės vos ne kiekviena žingsnyje paminamos“, - tvirtino G. Songaila.

Seimo narys pažūrė karčių žodžių dėl masinės Lietuvos žmonių emigracijos, kai tuo tarpu TS-LKD nedaro nieko, kad būtų sustabdytas šis tautos nykimas. G. Songaila tvirtino, kad jungtinės partijos ką tik perrinktas vadovas tautininkams atstovauti negali.

„Vienas veidas - tautai, kitas - uždaroje aplinkoje. Kaip Doriano Grėjaus portreto analogija. Jei tai tik nesugebėjimas ar lengvabūdiškumas, jį mes, tautininkai, padėsime įveikti, kad jis netaptų nusiikalstamas. Geriausiai tą galėsime padaryti, būdami greta. Iš šalies. Taip geriau matosi. Taip gal geriau girdėsis. Taip gal bus geriau siekti vienybės, o ne siauros grupelės primestų sumanymų primetimo“, - sakė G. Songaila.

Ką svarbu nuveikti

Tautininkų vadovas apžvelgė svarbiausius uždavi-

Lietuvos Respublikos Seimo narys Gintaras Songaila

nus, kurių būtina imtis, Seime įsteigus atskirą Tautininkų frakciją. Vienas pagrindinių - tai tvirti kultūros politika: teisingumas atlyginant už kultūros žmonių darbą, bibliotekų, knygų įsigijimo finansavimas, Nacionalinio radijo ir televizijos misija, etnokultūros tęstinumo ir raiškos programos, istorinės atminties įprasminimas ir sklaida, bendra Lietuvos ir Latvijos informacinė erdvė, kūrybinių industrijų plėtra, kultūros paveldo ir aplinkos apsauga, sveikatinimo programos, priklausomybių ligų plėtros stabdymas. G. Songailos žodžiais, kitas itin skaudus mazgas, kurį reikia įveikti, tai nepasitikėjimas teisingumu, valstybės teisine sistema.

„Dar vienas skaudulys - švietimo, studijų ir mokslo sritis, kuriai reikalinga pagrįsta valstybės strategija, būsimų kompetencijų žemėlapis. Negalvojama, kaip išlaikyti bėgantį iš Lietuvos jaunimą. Pasimokęs užsienyje jaunimas galėtų grįžti, kad tik būtų kur. Tačiau protų susigrąžinimo programos nėra. Vietoj to, turbūt iš neturėjimo ką veikti, nuolat kankinami lituanistiniai institutai. Kai kas tarsi erkės vis lenda su šių institutų sujungimo, o iš tikrųjų naikinimo siūlymais“, - tvirtino G. Songaila.

Kalbėdamas apie šeimos ir socialinę aplinką G. Songaila pastebėjo, kad minimali alga neturėtų būti skurdo lygio, o privatus pensijų kaupimo fondai neturi sprauti žmonių į vergiją. Ekonominėje politikoje G. Songaila pasigedo aktyvumo ieškant Lietuvos nišos tarptautinėse rinkose, investuojant ir pritraukiant investicijas į ekonominės inf-

rastruktūros kūrimo projektus.

Ypatingą dėmesį politikas skyrė apsisprendimui ir aiškumui dėl būsimos atominės elektrinės ir kaimynystėje ketinamų statyti atominų jėgainių, santykių su Lenkija.

Tik susiklause esame tauta

Seimo narys Kazimieras Uoka džiaugėsi, kad konferencijos dalyviai priėmė sprendimą, kuris lems tautininkų ateitį ir politinį likimą.

„Pirmiausia mums reikalinga tautininkų vertybės išreiškianti veiklos programa, jai įgyvendinti būtina gerai organizuota politinė organizacija ir trečia, mums reikia į vieną frontą sujungti artimas, išpažįstančias tautines vertybes, politines jėgas, kartu neprarandant savo tapatybės“, - sakė K. Uoka, pridūręs, kad būtina sutelkti intelektines pajėgas bei stiprinti tautininkų skyrius.

Vienas iš Sąjūdžio kūrėjų, Kovo 11-osios Akto signataras, filosofas Bronius Genzelis klausė: kas atsitiko, kad Sąjūdis buvo tokia stipri jėga, tačiau ji išsisklaidė. Profesorius pats ir paaiškino, kad taip yra: ne visi vieno tikslo vedini ėjo į Sąjūdį.

„Tauta yra gyvybinga, kai ji yra susiklausiusi. Ji negali būti gyvybinga, kai joje vyrauja didelė atskirtis. Valstybingumą galima prarasti ir galima atgauti. Nė viena tauta, kuri praranda valstybingumą, nėra atsigavusi. Deja, mūsų tautos kultūrą naikina ne kokie svetimtaučiai, o savieji. Kultūra tampa preke. Esame vieninteliai Europoje, kur uždėti didžiausi mokesčiai spaudai, knygoms. Ką tai rodo? Vadinasi, knygos bus nepasiekiamos, o teatrus lankys tik

turtingieji. Tautos pamatinės vertybės yra naikinamos“, - tiesiai kalbėjo B. Genzelis.

Kai daiktas blogai padėtas

Signataras, dalydamasis mintimis apie santykius su Lenkija, stebėjosi Lietuvos istorikų pozicija, laikančių net Vasario 16-osios aktą nesusi-pratimu. Tokia laikysena sulaukia atitinkamos reakcijos Antai pabendravęs Krokuvoje su Lenkijos Mokslų Akademijos prezidentu, iš jo išgirdo: jei daiktas blogai padėtas, visada atsiras kas jį paima. Todėl, filosofo nuomone, lenkų šovinizmui Lenkijoje sąlygos sudaromos būtent Lietuvoje. B. Genzelį stebino reakcija, kurią sukėlė Švietimo įstatymas ir Lietuvos lenkų nenoras mokytis lietuvių kalbos. Jo žodžiais, analogiška situacija Lenkijoje, Punske, kur gyvena lietuviai, yra visiškai neįsivaizduojama.

„Analizuoju visas partijas. Tautiškumas yra visiškai išplaukęs, laikoma, kad tautiškumas nėra jokia vertybė. Tautiškumas tapatinamas su nacionalizmu. Džiugu, kad atsiranda partija, kuri sujungs jėgas ir jei visi susivienys į vieną srovę, galvoju, kad partija turės perspektyvą. Juk ir Suomijoje panaši partija atsirado“, - kalbėjo B. Genzelis.

Nereikia mosuoti vėliavomis

„Lietuva dabar įkritusi į vilkduobę, iš kurios nežinia kaip išlipti“, - tvirtino Kovo 11-osios Akto signataras Vidmantas Povilionis, apgailestaudamas, kad tautiškumas laikomas savotišku atsilikimu, pakraščių veikimo būdu ir nesusi-pratimu šiuolaikiniame pasaulyje. Jo žodžiais, tautiškumas turi būti būdingas kiekvienai Lietuvos partijai nuo kairės iki dešinės ir būtent tautiškumas yra Europos ateitis.

„Dera kaip Sąjūdžiui išeiti į gatves ir pasakyti - apie atominės elektrinės, dujų tinklus, energetinę nepriklausomybę, tautos ateitį. Apie viską turime kalbėti tiesiai, šviesiai ir atvira. Nuo to priklausys partijos stiprybė. Nereikia mosuoti vėliavomis, bet nuosekliai dirbti“, - sakė V. Povilionis.

Seimo narys, Sąjūdžio pirmininkas Rytas Kupčinskas taip pat pastebėjo, kad Lietuva yra atsidūrusi pavojingoje padėtyje, nepaisant to, kad yra ES ir NATO narė. Jo nuomone, yra nacionalinio saugumo grėsmių, krašto apsauga nėra tokia, kokios norėtume, naikinama, kas ilgus metus auginta ir puoselėta ne tik paveldo, bet ir technikos kultūros srityse.

Jonas Trinkūnas, „Romuvos“ vadovas, savo paprastais

(Nukelta į 7 psl.)

ŠAUNI GEGUŽINĖ

Lietuvių Tautinės sąjungos Čikagos skyriaus gegužinė rugpjūčio 21 d. Ateitininkų namų ažuolyne praėjo linksmai, dainuojant, šokant ir grojant Stasės ir Vyto Jagminų nuotaikingai muzikai. Didelio pasisekimo turėjo laimingųjų bilietų traukimas, nes buvo daug ir gerų dovanų ir dovanėlių. Pietus teikė Racine bakery šeimininkės, Skyriaus pirmininkė **Irena Dirdienė** visur buvo, viską matė, visus sveikino ir prižiūrėjo, kad gegužinėje netruktų smagios nuotaikos. Daug dirbo Jūratė

Variakojienė, ypač prie laimingiesiems skirtu dovanų ilgo stalo. Prie gegužinės pasisekimo prisidėjo Nardis Juškus, Jonas Variakojis, Severina Juškuvienė, Daiva Panarienė, Odeta Kazmianienė ir kiti, o Aldona Urbienė įteikė specialią auką, už kurią valdyba nuoširdžiai dėkoja. Gamta nepagailėjo sveiko oro ir pora šimtų žmonių praleido sekmadienio popietę kultūringai ir atsisveikindami sakė, kad ir kitais metais noriai atvyks, nes čia gera būti ir atsigavinti.

WASHINGTON PAMINĖTA JUODOJO KASPINO IR BALTIJOS KELIO DIENA

Lietuvos ambasadorius JAV Žygimantas Pavilionis rugpjūčio 23 dieną pakvietė Baltijos valstybių ir Lenkijos ambasadų atstovus bei Washington lietuvius prisiminti tragiškas Ribbentropo-Molotovo pakto slaptųjų protokolų pasekmes ir prie ant Kapitolijaus kalvos stovinčio paminklo komunizmo aukoms atminti padėti vainikus.

Prisiminime dalyvavo šiuo metu Washington viešintis Seimo pirmininko pavaduotojas **Algis Čaplikas**. **Ž.Pavilionis** paragino Ribbentropo-Molotovo pakta išlaikyti bendroje tarptautinės bendruomenės atmintyje ir pastebėjo, kad JAV jis nėra plačiai žinomas. Jis priminė Europos Parlamento 2009 metais priimtą pranešimą

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos Čikagos skyriaus gegužinėje Sąjungos pirmininkas Petras Buchas, skyriaus pirmininkė Irena Dirdienė, Jūratė Variakojienė, skyriaus vicepirmininkė ir Jonas Variakojis, ATS vicepirmininkas.

dėl rugpjūčio 23-osios – Molotovo-Ribbentropo pakto pasirašymo dienos – paskelbimo oficialia nacizmo ir komunizmo aukų atminimo diena visoje Europoje. „Stalinizmo ir nacizmo režimų vykdy-

ta agresija, tai yra masiniai trėmimai, žudymai ir paver-gimas, priskiriami karo nusi-kaltimams ir nusikaltimams žmonijai”, - ambasadorius citavo parlamento priimtą tekstą. Pasak Ž.Pavilionio, tokį pranešimą galėtų priimti ir JAV Kongresas. *(Ką tuo rei-ka! daro Amerikos Lietuvių Taryba? – Red.)* A.Čaplikas pabrėžė, kad

rugpjūčio 23-ioji Lietuvai – ne tik tragiška data, bet ir dviejų vilties bei drąsos kupinų įvykių metinės. „1987 m. rugpjūčio 23 d. mitingo prie Adomo Mickevičiaus paminklo Vilniuje dalyviai parodė, kad galime gyventi be baimės. Dar po dvejų metų be baimės jau gyveno visa tauta, susikabinusi rankomis į Baltijos kelią”, - sakė A.Čaplikas. **LR URM**

Juodojo kaspino ir Baltijos kelio dienos minėjimo Washington dalyviai. **LR URM**

(Atkelta iš 6 psl.)
LIETUVOS TAUTININKAI...

ir nuoširdžiais žodžiais sušildė daugelio širdis. „Sveikinu sugrįžus į savo kelią. Apsisprendimas padarytas laiku. Lietuviai savyje turi labai daug gilios jėgos, bet jie visa tai lėtai suvokia. Tautininkų sąjunga turi suprasti, kaip vadovauti visai tautai. Tautininkai turi rodyti visuomenei iniciatyvą. Žmonės nori tautinio atgimimo”, - sakė J. Trinkūnas, palinkėjęs tautininkams neužsisklęsti biurokratinuose reikaluose. Konferencija, priėmusi kreipimąsi, nutarė telktis ir jau tą pačią dieną surinko didelį pluoštą pareiškimų stoti į Tautininkų sąjungą.

KVIEČIAME TAPTI LAIKRAŠČIO SKAITYTOJAMS

Š.m. rugpjūčio 23 d. – spalio 31 d. laikotarpyje DIRVOS leidėja „Vilties” draugija skiria visiems mūsų tautiečiams, norintiems tapti naujais DIRVOS prenumeratoriais ir jos nuolatiniais rėmėjais. Užsisakius DIRVĄ ir atsiskaičius už prenumeratą iš anksto, naujųjų prenumeratorių pavardės ir nuotraukos (jei jie jas mums atsiųs) bus spausdinamos DIRVOJE.

Kas yra naujas prenumeratorius? Tai asmuo, kuris niekada nebuvo prenumeravęs DIRVOS, asmuo, kuris praeityje už prenumeratą buvo atsiskaitęs, bet jos dėl įvairių priežasčių nepratęsęs. Asmenys, kurie dėl neatsiskaitymo už prenumeratą, buvo iš prenumeratorių sąrašo išbraukti yra nepageidaujami. **Išimtis:** asmenys, kurie vėliau skolą sumokėjo, tačiau prenumeratos nepratęsė, kviečiami vėl tapti naujais prenumeratoriais.

Dėl ne visada patikimo DIRVOS pristatymo paštu už Clevelando ribų, patariame pasinaudoti pirmos klasės prenumerata.

Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo draugijos „VILTIS” valdyba

ČIKAGOJE FILMAS
APIE 1941 METŲ BIRŽELIO SUKILIMĄ

Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje ir internetinė parduotuvė „DalelėLietuvos.lt” rugpjūčio 19 ir 21 dienomis Čikagoje surengė naujo lietuviško dokumentinio filmo „Pavergtųjų sukilimas” peržiūras. Susirinkusiems kalbėjo ir prisiminimais dalijosi 1941 metų sukilimo dalyvis **dr. Kazys Ambrozaitis**. Peržiūros vyko Balzeko lietuvių kultūros muziejuje bei Lietuvių dailės muziejuje, Pasaulio lietuvių

centre. Filmo kūrėjai, remdamiesi sukilimo dalyvių ir liudininkų pasakojimais, istorikų, mokslininkų komentarais ir vertinimais, autentiška archyvine medžiaga, siekia atkurti to meto įvykių raidą, atskleisti jų tragizmą ir reikšmę šiandienos Lietuvos istorijai. Peržiūras parėmė Lietuvių fronto bičiuliai, Balzeko lietuvių kultūros muziejus bei Lietuvių dailės muziejus. **LR URM**

KARALIAUČIAUS
SRITIS

Lietuvos diplomatai rugsėjo 1 dieną lankė lietuvių kalbos besimokančius Karaliaučiaus srities moksleivius. Su naujų mokslo metų pradžia Lietuvos diplomatai Karaliaučiaus srityje sveikino Karaliaučiaus 40-osios gimnazijos, 35-ojo licėjaus, 4-os ir 48-osios vidurinių mokyklų bendruomenes. 35-ojo licėjaus lietuvių kalbos mokytojo Algirdo Karmilavičiaus vadovaujamas vaikų ansamblis „Gintarėlis” pirmojoje pamokoje lietuviškomis dainomis, skudučių bei švilpynių muzika pasveikino 26 pirmokėlius, kurie nuo antros klasės pradės mokytis lietuvių kalbos, kaip antrosios užsienio kalbos. **ELTA**

LIETUVA IR PASAULIS

Rugpjūčio 26 d. Švedijoje ir Lietuvoje pagerbti Lietuvos partizanai, rengę istorinius žygius per Baltijos jūrą. Jiems Gotlando saloje ir Šventojoje buvo atidengta atminimų lenta ir paminklas, praneša Lietuvos radijas.

Vokiečių ir sovietų okupacijų metais Lietuvos partizanai, siekdami palaikyti ryšius su Vakarais, naudojosi vandens keliu per Baltijos jūrą. Labiausiai tam tiko neutralumą išlaikiusi Švedija. Pirmoji tokia kelionė į Gotlando salą įvyko 1943-aisias. Išėivijoje gyvenusiems lietuviams parengus evakuacijos planus ir su Amerikos pagalba įsigijus katerius, į Švediją buvo tikimasi perkelti besitraukiančius lietuvius. Tokių kelionių galėjo būti apie kelias dešimtis ir iš viso perkelta apie šimtą žmonių. Švedijos atstovai leido Gotlando saloje vykdyti slaptas operacijas, naudotis žvejų uostais. Lietuvos Krašto apsaugos ministerijos ir Lietuvos kariuomenės atstovai pagerbė rizikingas keliones vandenių rengusius partizanus, kurių elgesys parodė pasauliui lietuvių tautos nesusitaikymą su okupacija.

Lenkijos teisingumo ministras Krzysztof Kwiatkowski perdavė atsiprašymą ir premjero Donald Tusko apgailestavimą dėl vandalų išpuolių prieš lietuviškus užrašus Punske, Lenkijoje viešėjusiam teisingumo ministrui Remigijui Šimašiui. Kaimyninės šalies vadovai teigia nepateisinantys tokių išpuolių prieš tautines mažumas ir žadėjo imsis visų priemonių šiam incidentui iširti. Šiuo metu Lenkijoje vandalizmo veiksmus tiria Prokuratūra. Teisingumo ministras Remigijus Šimašius teigia, kad tokios situacijos iš tiesų verčia nerimauti dėl to, kad yra kuriama įtampos atmosfera ir bandoma supriešinti dviejų draugiškų valstybių piliečius.

Lietuvos Generalinė prokuratūra kreipėsi į Rusijos Federacijos generalinę prokuratūrą su teisinės pagalbos prašymu atlikti baudžiamojo proceso veiksmus įtariamiesiems Medininkų muitinės posto pareigūnų nužudymu ir vieno pareigūno sunkiu kūno sužalojimu – Andrej Laktionov, Česlav Mlinyk bei Aleksandr Ryžov. „Į Rusijos Federacijos generalinę prokuratūrą kreiptasi su prašymais, kad nurodytiems asmenims būtų įteiktos teismo nutartys dėl jų pripažinimo įtariamaisiais, išaiškintos jų, kaip įtariamųjų, teisės bei pasiūlyta duoti parodymus apie įtarimo esmę dalyvaujant gynėjui“, – Generalinės prokuratūros pranešime spaudai cituojamas Baudžiamojo persekiojimo vyriausiojo prokuroro pavaduotojas Tomas Krušna.

Lietuva reiškia griežtą protestą dėl LRT žurnalistės Rūtos Lankininkaitės žurnalistės neįleidimo į Baltarusiją. Lietuvos Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininkas Emanuelis Zingeris tokį Baltarusijos žingsnį laiko „politinio karo“ paskelbimu ir nauja „tautos izoliavimo“ pakopa.

Lietuviai, gyvenantys Lenkijos šiaurėje, pradeda bijoti dėl savo saugumo – rašo lenkų portalas *gazeta.pl*. Jie iš dalies dėl įtampos, kuri atsirado po to, kai vandalai išteplojo lietuviškus užrašus baltais ir raudonais dažais, kaltina lenkų politikus, taip pat ir Lenkijos užsienio reikalų ministrą Radoslaw Sikorski, kuris pakankamai aštriai pasisakė apie situaciją, kai Lietuvoje buvo plėšomos lentelės su lenkiškais gatvių pavadinimais, – rašo portalas. Portale kalbinamas Lietuvį sąjungos Lenkijoje vadovas Olgierd Wojciechowski. Interviu jis įtaria, jog tokia vandalizmo akcija yra susijusi su negera atmosfera, kuri šiuo metu yra kuriama aplink lietuviškąją mažumą Lenkijoje. Jis pabrėžia tokius įvykius, kaip vienintelės programos „Lietuviška panorama“ iš TVP Białystok pašalinimą.

Lietuvoje su atsakomuoju vizitu viešėjo Gruzijos darbo, sveikatos ir socialinių reikalų ministras Andria Urušadzė. Svečias atvyko sveikatos apsaugos ministro Raimondo Šukio kvietimu. Sveikatos apsaugos ministerijoje vykusiame pasitarime dviejų šalių sveikatos apsaugos sistemų vadovai derino tarpžinybinės Lietuvos ir Gruzijos sutarties nuostatas, numatė šalių bendradarbiavimo tikslus. Vizito metu Gruzijos ministras apsilankė Lietuvos gydymo įstaigose, buvo susipažindintas su Lietuvos sveikatos sistemos pertvarka.

Varšuvoje minint diplomatinį santykių atkūrimo 20-metį, Lietuvos atstovai teigė tikintys bendros partnerystės plėtojimu, tuo tarpu Lenkijos pusė kalbėjo apie šalis skiriančias neišspręstas problemas. Lietuvos ambasadoje rugpjūčio 30 d. vykusiame renginyje, pasak Užsienio reikalų ministerijos pranešimo, jos vadovo Audroniaus Ažubalio sveikinimo žodžius susirinkusiems perdavė viceministras Egidijus Meilūnas. Susirinkusius pasveikino ir Lenkijos užsienio reikalų viceministrė Grazyna Bernatowicz, kuri, pasak naujienų agentūros PAP, sakė, jog per 20 metų dvišaliuose santykiuose būta ne tik pasisėkimų ir minėjo „abipusį išankstinį nusiteikimą, apmaudą ir skriaudos jausmą“.

LRT, LR URM, ELTA

Regiono reikalus Helsinkyje aptarė Šiaurės ir Baltijos šalių diplomatijos vadovai. Aktyvesnio bendradarbiavimo bei Šiaurės ir Baltijos šalių verslo integracijos perspektyvos aptartos Suomijos sostinėje vykusiame metiniame šių šalių užsienio reikalų ministrų susitikime. Jame dalyvavo ir Lietuvos diplomatijos vadovas Audronius Ažubalis (trečias iš kairės).

EPA-ELTA

BALTARUSIJA PASIŪLYMUS ES NESĖKMINGAI BANDĖ PERDUOTI PER LIETUVĄ

Vilnius, rugsėjo 1 d. (ELTA). Baltarusijos prezidentas Aleksandr Lukašenka vėl bando pagerinti santykius su Europos Sąjunga (ES), žadėdamas paleisti politinius kalinius ir siūlydamas derbybas dėl politinės ateities, rodo „Reuters“ cituojamas Bulgarijos užsienio reikalų ministro laiškas, parengtas po jo susitikimo su A.Lukašenka.

Teigiama, kad Baltarusija žinią per Bulgariją nusprendė pasiųsti po to, kai Lietuva ir Italija atsisakė būti tarpininkais.

„Baltarusija bando žaisti tą patį žaidimą kaip visada, bet šįkart tai nesuveiks. Minskas bandė įsitraukti per tradicinius kanalus Italijoje ir Lietuvoje, bet sulaukė griežto atsako, ir tada Bulgarija nusprendė įsiterpti“, - ketvirtadienį „Reuters“ sakė neįvardijamas diplomatinis šaltinis.

Anot *Reuters*, Bulgarijos užsienio reikalų ministras Nikolaj Mladenov su A.Lukašenka susitiko Minske praeitą sava-

tę ir surašė pasiūlymus laiške ES užsienio politikos vadovei Catherine Ashton bei bloko užsienio reikalų ministrams. Anot laiško, A.Lukašenka sutiko paleisti bent keturis politinius kalinius iki šios savaitės pabaigos ir panaikinti kaltinimus dar dviems. Visi kiti politiniai aktyvistai turėtų būti paleisti iki spalio pradžios, teigia naujienų agentūra.

Minskui paleidus keletą opozicijos aktyvistų, Lietuvos ir Lenkijos užsienio reikalų ministrai šią savaitę pareiškė, kad Baltarusijos režimas turi ne tik paleisti, bet ir reabilituoti politinius kalinius.

„Atidaryti kalėjimo duris ir išleisti yra nepakankama. Mano įsitikinimu, politiniai kaliniai turi būti reabilituoti ir tik tada galima pradėti kažką kalbėti. Kada žmogus nereaabilituotas, pasikeitus situacijai jis vėl gali būti apkaltintas“, - sakė Lietuvos diplomatijos vadovas Audronius Ažubalis.

„Jei A.Lukašenka rimtai kalba apie apskritąjį stalą,

skubus visų politinių kalinių paleidimas ir reabilitavimas yra būtina sąlyga“, - socialiniame tinkle „Twitter“ parašė Lenkijos užsienio reikalų ministras Radoslaw Sikorski.

Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė pastaruoju metu Baltarusijos režimo išsakytą kvietimą kalbėtis ir švelnėjančią poziciją politinių kalinių atžvilgiu pavadino nieko naujo nerodančiu kaimyninės šalies politiniu ciklu.

„Kaip ir minėjau anksčiau, mes matome ketvirtą rinkimų ir porinkiminės situacijos Baltarusijoje ciklą. Jau daugiau kaip 16 metų labai panašią elgseną - po rinkimų konfliktas, atitolimas su Europos Sąjunga, politiniai kaliniai, po to palaipsnis jų paleidimas ir mėginimas suartėti arba žaisti žaidimą tiek su Vakarais, tiek su Rytai. Matome tą patį procesą, jis gana dėsningas, sistemingas ir tikrai nieko nestebina“, - ketvirtadienį Molėtuose žurnalistams sakė Lietuvos vadovė.

LENKIJA RAGINA LIETUVOS VALDŽIĄ VYKDYTI KONSULTACIJAS SU VIETOS LENKŲ ATSTOVAIS

Lenkijos užsienio reikalų ministerija (URM) rugpjūčio 31 d. paragino Lietuvos valdžią aktyviau bendrauti su vietos lenkų bendruomene švietimo klausimais.

„Tikimės, kad Lietuvos valdžia bus pasirengusi sustiprinti dialogą su lenkų bendruomenės atstovais“, - sakė Lenkijos URM atstovas spaudai Marcin Bosacki. Jis užsiminė, kad Lenkijos URM parengė planą, kaip padėti lenkų mokykloms Lietuvoje, tačiau detaliau to

nekommentavo.

Pareigūno teigimu, rugsėjo 16 dieną Rygoje įvyks Lenkijos ir trijų Baltijos šalių premjerų susitikimas, kuriame Lenkijos premjeras Donald Tusko iškels šį klausimą.

Lietuvos lenkų rinkimų akcijos politikai Lietuvoje kritikuoja naująjį švietimo įstatymą, pagal kurį dalis dalykų tautinių mažumų mokyklose bus dėstoma lietuviškai ir po kelerių metų bus suvienodintas lietuvių kalbos egzaminas. Analogiškos

nuostatos Lenkijoje galioja jau daug metų - čia gyvenantys lietuviai tam tikrus dalykus mokosi lenkiškai ir laiko vienodą lenkų kalbos egzaminą.

Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė pabrėžė, kad Lietuva sudaro vienas iš geriausių sąlygų pasaulyje tautinėms mažumoms mokytis gimtąja kalba. Kalbėdama su žurnalistais Molėtuose šalies vadovė pabrėžė, kad Lietuvoje yra daugiau kaip 80 lenkų mažumai skirtų mokyklų, kur galima pradėti ir baigti mokslus lenkų kalba. Tuo metu likusioje Europoje tokių mokyklų yra 40, o Jungtinėse Valstijose, kur gyvena daugiau kaip 1 mln. lenkų, nėra nė vienos tokios mokyklos, sakė prezidentė.

ELTA

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

DIRVA

LAIPRAKŠAS DOKUMENTAS
LITVAKO GABRĖLIO KONTAKTAS

**METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASĖ - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00**

„GRAFAS LIUKSEMBURGAS” ČIKAGOJE

Rugpjūčio 28 d. Čikagos ir apylinkių lietuviams buvo šventė. Tą popietę Lietuvos Operos pakvietė mus į Franz Lehar trijų veiksmų „Grafas Liuksemburgas” spektaklį, kuris vėl vyko Morton aukštesniosios mokyklos salėje minint 55-ąją Lietuvos Operos veiklos sukaktį.

Atvyko į spektaklį daugiau nei 900 klausytojų. Orkestras sukautvinį spektaklį pradėjo Amerikos ir Lietuvos himnais. Uždangai prasivėrus pamatėme puikias dekoracijas ir dainininkus su kostiumais iš Kauno valstybinio muzikinio teatro.

Maestro Julius Geniušas jau ketvirtą kartą sugrįžo diriguoti mūsų Operos pasirinktą, kūrinį. Nors buvo mažai repetacijų, bet orkestras profesionalo valdomas skambėjo darniai ir nenustelbė solistų. Kęstutis Jakštas, Kauno muzikinio teatro režisierius, gambiai surežisavo solistų ir choristų scenas. Baletų šokėjai dar labiau pagyvino mizanscenas. Grafa Liuksemburgą dainavo Mindaugas Gylys, Angele Didier, Paryžiaus operos primadona – Nida Grigalavičiūtė. Kitas partijas atliko Gitana Pečkaitė, Gediminas Maciulevičius, Genovaitė Bigenytė, Raimondas Baranauskas, Linas Sprindys, Tomas Klova, Rimantas Grabliauskas. Epizodines roles atliko Mindaugas Razumas, Antanas Rauchas, Rimantas Karkazas, Egidijus

Po Franz Lehar operetės, „Grafas Liuksemburgas” spektaklio Lietuvos Operos choristai su talkininkais svečiais iš Kauno valstybinio muzikinio teatro – vadovais, solistais, choreografais ir baletų šokėjais rugpjūčio 28 d. Morton gimnazijos scenoje. *Jono Kuprio nuotr.*

Kancleris, Viktorija Strica, Dainius Bervingis ir Artūras Vilimas. Abu pastarieji buvo ir spektaklio choreografai.

Labai kuklioje programėlėje skaitėme Lietuvos Kultūros ministro Arūno Geluno sveikinimą ir Cicero miesto prezidento Larry Dominick linkėjimus, operetes artistų biografijas, Lietuvos Operos apžvalgą, choro ir orkestrantų sąrašus. Orkestras kažkodėl pavadintas *Chicago Symphony Orchestra*. Taip pat rėmėjų sąrašą, kurie aukojo spektaklio išlaidoms sumažinti.

Vakare Jaunimo centre

įvyko vakarienė, kurią pateikė Kunigaikščių restoranas. Pirmininkė Daiva Guzelytė-Švabienė dėkojo visiems, kurie ne tik dainavo, bet ir savo darbais prisidėjo prie operetės pastatymo.

Lietuvių Operą pasveikinti atvyko Lietuvos Kultūros ministerijos įgaliotas viceministras Daivas Staponkus, kuris perskaitė ministro sveikinimą. Pažymėtina, kad viceministras atvežė specialų Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos šį padėkos raštą: „Lietuvių Operos kūrėjui, valdybų pirmininkui ir choro

artistui Vytautui Radžiui už ilgametę kūrybinę veiklą puoselėjant ir skleidžiant lietuviybę, nuopelnus Pasaulio lietuvių bendruomenei ir Lietuvos kultūrai Lietuvos Operos kūrybinės veiklos 55-mečio proga”. Pasirašė Kultūros ministras Arūnas Gelūnas. Vilnius, 2011 m, rugpjūčio 17 d.

Operos valdyba 55-ųjų metų veiklos prisiminimui choro nariams, solistams ir vadovams įteikė specialius žymenis.

Buvo pagerbti ilgamečiai Operos nariai – sol. Margarita Momkienė, buvęs pirmininkas

Vaclovas Momkus, kuris dainuodavo operose ir mažesnes partijas. Taip pat tenoras Jurgis Vidžiūnas, daugel metų dirbęs Operos valdybose.

Darniai skambėjo choro dirigentės Jūratės Grabliauskienės paruoštas choras. Šokiams grojo „Kaukas”, kuriam vadovauja Jūratė ir Rimantas Grabliauskai.

Džiaugiamės, kad mūsų Operos vairą perėmė naujai atvykę į šį kraštą ir tęsia lietuvių kultūrinę veiklą. Linkime Lietuvos operai vėl sugrįžti prie operos pastatymo ir pagyvinti apie lietuvių kompozitoriaus operos veiklą.

„AŽUOLIUKO” VADOVO KŪRYBA STEBINA BRITUS

Kai kas nors paklausdavo, ar turiu autorinį albumą, iki šiol atsakydavau neigiamai. Dabar jau turiu”, – džiaugėsi 56 metų kompozitorius, choro „Ažuoliukas” vadovas V.Miškinis.

Neseniai nepriklausoma britų klasikinės muzikos įrašų kompanija „Hyperion Records” išleido 18 šio muziko kūrinių, įdainuotų Londono universiteto „Royal Holloway” koledžo mišraus choro (vadovas Rupertas Gough).

78 minučių trukmės diske greta lotyniškai pagal liturginius tekstus atliekamų kompozicijų ir vieno kūrinių angliškų tekstu („Time is Endless” pagal Rabindranatho Tagore’s eiles) skamba ir lietuviški „Neišėik, saulala” bei „Oi, šla šla”.

Pirmąją „Time is Endless” partiją „Hyperion Records” išleido 3,000 egzempliorių tiražu.

Vizitas atėmė amą

Albumo autorius V.Miškinis gerokai nustebo, kai praėjusiais metais sulaukė vizito iš Londono: Didžiojoje

Britanijoje itin gerą vardą turinčio „Royal Holloway” choro vadovas R.Gough pasiūlė pristatyti jo kūrybą britų auditorijai.

„Amo netekau. Neturiu vadybininko ar leidyklos, kurie reklamuotų mano kūrinius ar siūlytų juos užsienio chorams. Mano kūryba kažkaip savaime plinta tarp chorų įvairiose pasaulio valstybėse.

Savęs klausiu, kodėl taip atsitinka? Gal dėl to, kad turiu ilgametę chorvedžio patirtį ir žinau, kas chorus domina. Noriu, kad nė vienas choristas nenuobodžiautų, kai imasi mano kūrinių”, – sakė maestro.

„Royal Holloway” chorui nuo 2005-ųjų vadovaujantis R.Gough pirmą kartą apie V.Miškinį išgirdo Rygoje klausydamasis Latvijos jaunimo choro „Kamer” atliekamo jo kūrinių „Neišėik, saulala”.

„Tas kūrinys mane užbūrė skambesiu ir naujumu, – „Lietuvos rytui” pasakojo britų dirigentas. – Tuomet pirmą kartą išgirdau ir skudučių garsus. Iškart panorau sužinoti, ką dar yra parašęs

V.Miškinis.”

R.Gough atvykus pas kompozitorių į Vilnių, lietuvis išskleidė britui kelis šimtus savo kompozicijų. Dirigentas išsirinko, jo nuomone, geriausiai tikusias „Royal Holloway” chorui.

Nereikėjo ilgai įtikinėti

„Hyperion Records” vyriausiojo prodiuserio Simon Perry nereikėjo ilgai įtikinėti, kad lietuvių kompozitoriaus kūryba verta autorinio disko.

„Kompozitoriai iš Baltijos valstybių nesiliauja manęs stebinti: tokiam nedideliame regione yra tiesiog tonos geros naujos muzikos. Ir jos vis gausėja, – kalbėjo S.Perry. – Neabejojau, kad V.Miškinio kūryba verta kuo platesnės auditorijos Jungtinėje Karalystėje.”

V.Miškinio diskas buvo įrašytas centriniame Londone esančioje Šv.Albano bažnyčioje. Čia „Royal Holloway” choras pernai įrašė ir latvių kompozitoriaus Richardo Dubros autorinį diską.

„R.Dubros albumas „Hail Queen of Heaven” ilgai laikėsi klasikinę muziką transliuojančių radijo stočių sudary-

tame dešimtuose. Nematau jokių kliūčių ten patekti ir V.Miškinio diskui”, – tvirtino S.Perry.

Britai dainuoja lietuviškai

Klausantis britų choro nepriklaishinga lietuvių kalba atliekamų „Neišėik, saulala” ir „Oi, šla šla”, sunku patikėti, kad dainininkai nė žodelio nesupranta lietuviškai.

„Mes visada daug dėmesio skiriame atlikimo autentiškumui. Žinome, kad mūsų įrašų bus klausomasi ne tik Vakarų Europoje, bet ir kompozitoriaus gimtinėje. Todėl nenorime apsijuokti: samdomė kalbos ir neįprastų muzikos instrumentų konsultantus”, – aiškino R.Gough.

„Jauni muzikantai greitai perprato skudučius, mat kai kurie jų jau buvo groję Lotynų Amerikos dūdelėmis. Nebuvo didelių bėdų ir dėl lietuviškos tarties”, – pasakojo britų choro konsultante tapusi lietuvių chorvedė Gražina Ellis.

Ši Pietvakarių Anglijos mieste Veimute gyvenanti moteris praeityje buvo Panevėžio choro „Muzika” narė. Laimingas sutapimas –

jai yra tekę groti ir skudučiais.

„Kai kuriuos jūsų kalbos garsus sunku ištart, bet muzikantams tokios kliūtys įveikiamos, – teigė „Royal Holloway” sopranas Gillian Franklin. – Dainuoti V.Miškinio kūrinius mums buvo ir tikras iššūkis, ir malonumas.”

Recenzijos – palankios

Jau pasirodžiusios britų kritikų recenzijos apie albumą – itin palankios „Royal Holloway” ir V.Miškinio projektui.

Londono karališkojo muzikos koledžo chorų vadovės Joy Hill įsitikinimu, V.Miškinio kūryba jau anksčiau turėjo prasižinti į Didžiosios Britanijos rinką – dabartinis pripažinimas yra net kiek pavėluotas.

„Vytauto kūrybos braižas unikalus – jame organiškai dera universalumas ir tautiškumas. Pasaulio chorams tai labai patrauklu”, – teigė J.Hill. Šie metai V.Miškinui atnešė gausų derlių. Lietuvoje jis išleido autorinį diską su savo vadovaujamu „Museum Musicum” vokalinio ansambliu.

Be to, prieš pasirodant „Time is Endless” albumui

(Nukelta į 11 psl.)

Jan Styko paveikslas „Vytauto priesaika”, kur būsimasis Žalgirio didvyris Vytautas Didysis 1362 metais prisiekia atkeršyti kryžiuočiams už Kauno pilies sudeginimą. Šią priesaiką Lietuvos Didysis Kunigaikštis Vytautas įvykdo 1410 metais Žalgirio mūšio lauke. Praėjus, sakyčiau, visai epochai - keturiasdešimt aštuoneriems metams - gausiems įvairiausių įvykių, duotoji priesaika nebuvo pamiršta.

LIETUVOS DIDYSIS KUNIGAIKŠTIS VYTAUTAS

Vytautas Didysis - gimė Senuosiuose Trakuose 1350 m., mirė Trakuose 1430 m. Lietuvos didysis kunigaikštis (1401-1429, realiai – 1392-1429; 1422-1423 m. – kartu ir Čekijos karalius) ir Lietuvos karalius (1429-1430). Didžiojo kunigaikščio Kęstučio sūnus, Jogailos pusbrolis. Vytautas buvo geras organizatorius ir stiprus valdovas, gabus diplomatas ir karvedys.

13 a. viduryje Mindaugas padėjo pamatus Lietuvos valstybei, Gediminas dar labiau sutvirtino Mindaugo įkurtą valstybę ir davė pradžią naujai galingai dinastijai, o Vytautas buvo žymiausias šios dinastijos atstovas.

Vytautas paveldėjo 4 pagrindines politines problemas: 1) garantuoti lietuvių tautai saugumą nuo germanų agresijos; 2) išplėsti Lietuvos valstybės sienas rytuose; 3) sustvirtinti šalies vidaus gyvenimą; 4) įsilieti į katalikiškosios kultūros erdvę. Visos jo veiklos dėka Lietuva atsistojo greta kitų valstybių. Valdžią Vytautui gauti buvo nepaprastai sunku, tačiau nė vienas jo pirmtakų nesugebėjo jos taip įtvirtinti. Bet pastatytas jo rūmas po jo mirties ėmė irti, valstybė pakriko. Lietuvos nelaimė buvo ta, kad nespėta sukurti institucijų, kurios būtų galėjusios atstoti jo asmenį ir neliko asmenybių, kurios sėkmingai būtų pakeitusios Vytautą. Visa Lietuvos tragedija yra ta, kad Vytautas buvo paskutinis iš talentingųjų jos valdovų. Tačiau jo valdymo laikotarpiu tautos sąmonėje įsitvirtino idėja, kad lietuviai sukūrė valstybę, už kurios likimą jie yra atsakingi. Išugdytas tautos valstybingumo jausmas - istoriškai svarbiausias Vytauto epochos rezultatas. Tauta sugebėjo išsaugoti tautinę savimonę ir valstybingumo sampratą net sunkiausiais savo egzistencijos laikais.

Vaikystė

Vytauto vaikystė mažai žinoma. Manoma, kad iš mažens susipažino su valstybės reikalais. Vytautas valdė kryžkelių ir persilaužimo laikotarpiu. Iki jo buvusi uždara nuo Vakarų Europos kultūros, Lietuva Vytauto laikais sparčiai į ją integravosi. Visas Vytauto gyvenimas buvo balansavimas tarp Rytų ir Vakarų politikos. Savo charakteriu ir valios jėga jis sugebėjo puikiai suderinti šias problemas. Lietuvių tauta sužibo kaip jauniausia Vakarų civilizacijos atstovė.

Valdymas ir nuopelnai

Lietuva iki Vytauto buvo daugelio kunigaikštijų junginys. Jas vienijo tik priklausomybė didžiajam kunigaikščiui. Vienos tų kunigaikštijų buvo valdomos slavų kunigaikščių, o kitos - Gediminaičių. Didysis kunigaikštis tenkinosi gaudamas kasmetines duokles ir disponuodamas jų karinėmis jėgomis. Po Algirdo mirties daugelis Gediminaičių jau tėsi turį tokių pat teisių, kaip ir valdžią paėmęs Vytautas. Jis elgėsi ryžtingai, atėmė Seversko žemę iš Dmitrijaus Kaributo, privertė paklusti Podolės kunigaikštį Teodorą, kelis kartus tramdė Švitrigailą. Imdamas tiesioginę valdžion atskiras kunigaikštijas, skyrė vietininkus. Po to į didžiojo kunigaikščio iždą ėmė plaukti buvusių sričių kunigaikščių pajamos.

Vytauto laikais bajorija ne tik tapo viešojo gyvenimo jėga, bet buvo padėti bajorijos, kaip luomo, pamatai. Iki Vytauto Lietuvos ūkis buvo natūrinis. Norėdamas pagyventi ūkį, Vytautas ieškojo investicijų iš užsienio. Ūkiniais sumetimais jis leido miestuose apsigyventi vokiečiams, Voluinėje - lenkams. Istoriniai šaltiniai leidžia teigti, kad finansų tvarkymo sistema veikė gerai.

Vytautas pirmiausia buvo politikas ir paveldėjo nedidelį kultūrinį palikimą. Beveik 4 Vytauto valdymo dešimtmečiai buvo persilaužimas ir kultūrinėje srityje. Turbūt joje jis veikė tiek, kiek ji buvo naudinga valstybei. Jis įsteigė ir aprūpino Medininkų vyskupiją, organizavo parapines bažnyčias, steigė vienuolynus (pvz. benediktinus įkurdino Senuosiuose Trakuose, pranciškonus – Kaune). Minima Vytauto laikais veikusi Vilniaus katedros mokykla. Vytauto vidaus politikos tikslas buvo sustiprinti Lietuvą. Jis sukūrė modernios krikščioniškos monarchijos pagrindus, ekonomiškai, teisiškai ir politiškai sustiprino socialinę atramą - bajorijos luomą. Vystėsi prekiniai piniginiai santykiai, ryšiai su užsieniu, sukurta pinigų sistema. Susiformavo Lietuvos valstybės simbolika.

Kovos dėl valdžios

Istoriškai reikšminga Vytauto veikla prasidėjo per pilietinį karą tarp Jogailos ir Kęstučio. Tai buvo kartų konfliktas, o vėliau Vytauto ir Jogailos konfliktas - valdžios troškimas. 1382 m., pabėgęs Vytautui pas kryžiuočius, prasidėjo kokybiškai naujas LDK istorijos laikotarpis. Primityviai mąstant atrodytų, kad Vytautas tapo tautos išdaviku, nes kariavo dėl valdžios didžiausių Lietuvos priešų pusėje. Bet jis siekė savo tikslo remdamasis bet kokiomis priemonėmis. Susidariusi situacija vertė tai daryti, o vėliau, 1384 m. sudarius kompromisą su Jogaila, Vytautas nubaudė ir savo buvusius sąjungininkus (sudegino 3 strategiškai svarbias kryžiuočių pilis).

1386 m. Jogailai tapus Lenkijos karaliumi, iškilo LDK valdymo problema. Vietininku Lietuvoje paskir-

tas Skirgailą. Nepasisekus jėga atgauti valdžią, teko antrą kartą bėgti pas kryžiuočius. Vytautas vėl visko neteko, vėl reikėjo nepaprastai sunkiomis sąlygomis derėtis ir kovoti savo tautos priešų pusėje. Visgi pačioje LDK didėjo Vytauto šalininkų stovykla, Lietuvos gyventojai vis labiau jį rėmė. Tai nulėmė kompromisinę 1392 m. Astravo sutartį su Jogaila. Vytautas LDK tapo antruoju po Jogailos.

Praleisti pas Ordiną metai taip pat nenuėjo veltui. Čia jis pasisėmė administracijos, drausmės, karo mokslo, diplomatinės patirties. Artimiau susipažino su to meto krikščioniška kultūra, kurios daigus vėliau sėjo Lietuvoje, išmoko suktos ir realios Ordino politikos. Būdamas gabus, tvirtos valios, energingas ir darbštus, išėjo tikrą to meto europietiška diplomatijos mokyklą.

Valdžios atgavimas

1392 m. Vytautas atsisakė sąjungos su Ordiną, susitakė su Jogaila ir atgavo valdžią Lietuvoje. To pasekoje Ordinas sustiprino puolimus prieš Lietuvą. Santykiai su Lenkija toliau išliko įtempti, neramu buvo ir šalies viduje. Vytautui esant valdžioje jo tikslas buvo Lietuvos savarankiškumo išlaikymas, todėl, aplinkybių verčiamas, jis turėjo nusileisti Jogailai, Lenkijai, žiūrėdamas į juos kaip užsienio politikai naudingą jėgą. Kad apramintų Lenkiją, jis labai dažnai žaidė Ordino korta.

14 a. pab. vis tvirčiau jo valdžią rėmė bajorai žemvaldžiai. Žemių ir valdinių dovanojimas už tarnybą leido atsirasti didikams. Jie tapo administracijos pareigūnais ir rėmė valdovą karinėse, politinėse akcijose.

Konfliktai

1392-1398 m. Vytautas perėmė LDK valdymą, bet juridškai santykių su Jogaila nenutraukė. 1399 m. Rugpjūčio 12 d. Vorsklos mūšio su totoriais pralaimėjimas sutrukdė Vytautui įgyvendinti toli siekiančius planus, teko vėl ieškoti naujo kompromiso su Lenkija ir Jogaila. 15 a. pradžioje vėl sustiprėjo konfliktas su Ordiną, kuris, naudodamasis Švitrigaila,

savotiškai pastatė Vytautą į kadaise buvusią Skirgailos vietą. Galutinis susidūrimas su Ordiną vis brendė, tą suvokė tiek Ordinas, tiek Lenkija ir LDK. Nuraminęs Rytus, Vytautas su Jogaila ryžosi lemiama žingsniui.

Žalgirio mūšyje ir pasiruošime jam atsiskleidė Vytauto, kaip sumanaus diplomato, puikaus organizatoriaus ir gero karo vado talentas. Pagaliau buvo baigta tai, ko siekė ne vienas Lietuvos ir sąjungininkės Lenkijos valdovas – buvo sustabdyta Vakarų Europos agresija į LDK.

1422 m. Melno taika galutinai išsprendė Ordino ir LDK konfliktą ir pakeitė jėgų santykį Rytų Europoje. Vytautas puikiai tuo pasinaudojo ir nukreipė dėmesį Rytų politikai. Po Maskvos kunigaikščio, Vytauto žento Vosylius mirties LDK įtakai pasidavė Pskovas ir Didysis Naugardas. Bet gilėjo religiniai prieštaravimai tarp stačiatikių ir katalikų, todėl Vytauto politikos tęsėjai buvo priversti švelninti religinius santykius.

Gyvenimo pabaiga

1398 m. Salyne Lietuvos bajorai Vytautą paskelbė karaliumi. Lietuvos bajorija buvo nusistačiusi vainikuoti Vytautą, o Lenkijos diduomenės pozicija buvo priešiška. XV a. 3 dešimtmetyje LDK tapo galinga ir įtakinga jėga Vidurio Europoje, todėl stengtasi didinti Gediminaičių dinastijos krizę, aštrinti santykius tarp Jogailos ir Vytauto.

Neatsirado panašaus į jį darbų tęsėjo. LDK pradėjo silpnėti. Gediminaičių dinastija ėmė virsti lenkiškos orientacijos lietuviškos kilmės Jogailaičių dinastija.

Beveik visų lietuvių laikoma žymiausia istorinė asmenybė nesugebėjo pasiekti to, ko taip troško visą savo gyvenimą. Tragiškas likimas asmens, kuris tiek daug padarė Lietuvai, turėjo tragiškų pasekmių ir Lietuvai.

Nors dar ilgai ruseno Vytauto įžiebta tautinės savimonės idėja elito širdyse, tačiau ilgainiui ji išblėso visuomenės viršūnėje. Visgi šis pasodintas daigas išliko tautos atmintyje ir neleido sunaikinti svarbiausio lietuvių laimėjimo - valstybingumo.

www.biografija.lt

Patria Imports

We Sell Koldunai
Gourmet Deli Meats & Breads
Imported Condiments & Foods
Wines, Beer & Waters
Candies, Gifts and More!

794 East 185th St. • 216-531-6720

RENGINIŲ KALENDORIUS

SPALIO 15 d., šeštadienį, nuo 6 v.v. iki 10:00 v.v. - Šv. Kazimiero parapijos svetainėje vyks **„Clam bake / steak roast” ir Rudens loterijos vakaras**. Rengia Šv. Kazimiero parapija.

SPALIO 22 d., šeštadienį, 7 v.v. Lietuvių dienos, Šv. Kazimiero parapijos salėje (18022 Neff Rd.). Vyks paminėjimas M.K.Čiurlionio (1875-1911) šimtmetinės sukakties po jo mirties. Pagrindinis prelegentas prof. Stasys Goštautas. Muzikinę minėjimo dalį atliks pianistas dr. Gabrielius Alekna. Rengia *LB Clevelando apylinkės skyrius*.

(Atkelta iš 9 psl.)
„ĄŽUOLIUKO”

Didžiojoje Britanijoje, leidykla „Carus-Verlag” išleido jo kitą autorinį diską „Thoughts of Psalms” („Psalmių mintys”) Vokietijoje.

Iš Hamburgo choro „Kammerchor Consonare” (vadovas Almutas Stuemke) įrašytų 18 V.Miškinio sakralinės muzikos kūrinių tik vienas sutampa su Londono choro pasirinktu repertuaru.

Privilegijos nereikalingos

Pats V.Miškinis, netgi nepriklausantis Lietuvos kompozitorių sąjungai, į pripažinimą chorinės muzikos rinkoje žvelgia su šypsena.

„Užsienyje mane pravadžiuoja „Mr Cantate Domino”.

Prieš tryliką metų parašiau tokį liturginį kūrinį. Jis taip išplito tarp chorų įvairiuose pasaulio kraštuose, kad dabar daugeliui užsieniečių lengviau prisiminti ne mano vardą ir pavardę, o tą kūrinį”, – sakė kompozitorius.

Savo santykius su oficialiaja Lietuvos kompozitorių gildija V.Miškinis apibūdino lakoniškai ir be nuoskaudos: „Kompozitoriaus amato aš mokiausi kaip Wolfgang Amadeus Mozart – privačiai, o ne oficialiose institucijose.

Kompozitorių sąjunga manęs į savo gretas nekviečia, o aš per daug ten ir nesibraunu.

Sovietų laikais priklausymas tokiai sąjungai reiškė privilegijas – man tų dalykų nereikėjo nei praeityje, nei dabar. Esu nepriklausomas.”

„Hyperion Records” leidyklos vadovas S.Perry neslėpė, kad jį labai nudžiugintų „Time is Endless” disko pasirodymas ir Lietuvos muzikos parduotuvių lentynose.

„Apie Vakarų Europos

šalių muzikos rinką aš žinau daug, o apie Baltijos valstybių – ničnieko, – prisipažino S.Perry. – Jei pavyktų rasti platintoją, mielai sutikčiau anglų choro įdainuotą V.Miškinio muziką pristatyti Lietuvos klausytojams.”

Klausytis lietuvių muzikos – malonu

Rimtąją muziką transliuojančios radijo stoties „BBC 3” laidoje „Record Review” britų dirigentas, vienas Londono karališkosios muzikos akademijos vadovų J.Summerly V.Miškinio diską pavadino didingu: „Albumas organiškai vientisas – man be galo patinka jo klausytis.”

„V.Miškinio kūrybos malonu klausytis ne tik rimtiems profesionalams, bet ir plačiajai publikai. Lietuvių muzika yra elegantiška ir moderni, tačiau nesunkiasvorė”, – sakė britų žurnalo „Choir & Organ Magazine” redaktorė M.Hamilton.

Šiltų žodžių lietuviui negailėjo ir geriausiu pasaulio klasikinės muzikos leidiniu save vadinantis Londone leidžiamas žurnalas „Gramophone”. „V.Miškinio muzika nepavaldi laikui. Ji kuria išskirtinę atmosferą, panardinančią klausytojus į meditaciją”, – rašė „Gramophone” kritikas M.Riley.

„Gramophone” konkurentas žurnalas „International Record Review” lietuvių kompozitorių palygino su vienu populiariausių šiuo metu JAV choro muzikos kūrėjų M.Lauridsenu. „V.Miškinio atėjimas – galbūt geriausia naujiena choramams nuo M.Lauridseno laikų. Klausytojai jaučiausi puikiai, nes jiems patinka ši muzika, o chorai gerai jaučiausi ją atlikdami”, – dėstė šio žurnalo kritikas R.Tuttle.

Vytas Rudavičius, lrytas.lt

LENKIJA IR LIETUVA: ATOSTOGŲ KATILE

Jan Widacki, („Przegląd”)

Žurnale „Polityka” perskaičiau, kad Vilniuje norėta vieną gatvę pavadinti Lecho Kaczynskio vardu ir lietuviškai tai skambėtų „Kačinskio gatvė”. Tam neva priešinasi mūsų ambasada, aiškindama, kad bus sudėtinga suprasti, jog tai pagarbos prezidentui Lechui Kaczyńskiui ženklas. Taigi ambasada ir ta pačia proga žurnalo „Polityka” redakcijai primenu, kad lietuviai moka lietuvių kalbą ir paprastai sugeba teisingai perskaityti gatvių pavadinimus. Su tokiais sunkumais, dėl kurių taip jaudinasi ambasada, gali susidurti nebent lenkų turistai, o ne Vilniaus gyventojai.

Akimirkai įsivaizduokime, kad Amerikos ambasadorius Lenkijoje pareikštų protestą dėl pavadinimo „Aleja Jerzego Waszyngtona”, pasitelkdamas minėtus argumentus, kad pirma, turistai iš JAV gali nesuprasti, kad gatvė pavadinta jų pirmojo prezidento garbei, nes jų vardas buvo „George”, o ne „Jerzy”, antra, jo pavardė teisingai rašoma „Washington”, o ne „Waszyngton”, ir trečia, anglų kalboje pavardės nelinksniuojamos. Argi nepagalvotume, kad ambasadoriui kažkas negerai galvoje arba kad tai kažkokia įžūli provokacija? Taigi, kad pagalvotume.

Kalbant apie Lietuvą - viename vietos laikraščių buvo aprašytas vienos iš Lietuvos vietovių (kurioje gyventojų dauguma yra lenkai) seniūno vizitas Lenkijoje. Seniūnas - Lietuvos lenkas - pasakoja laikraščiui, kaip sunku Lietuvoje būti lenku. Taip pat aiškina, kad „lenkai savo namuose puoselėja prisiminimus apie laikus, kai Lietuva buvo Lenkijos sudėtyje” ir rūpestingai saugo J.Pilsudzkio nuotraukas.

Taigi dar kartelį akimirkai pasitinkime vaizduotę. Įsivaizduokime, kad į Vokietiją kokio nors Bavarijos miestelio kvietimu atvyksta kažkurio Opolės valsčiaus viršaitis - vokiečių mažumos atstovas. Nuvykęs ten pasakoja, kaip sunku vokiečiams gyventi Lenkijoje, ir kaip vokiečių šeimose iš kartos į kartą perduodami prisiminimai apie tuos laikus, kai ne tik Silezija (Šlionskas), bet ir Didžioji Lenkija (Wielkopolska) ir Mazovija buvo Reicho sudėtyje, o žmonės stalčiuose saugo ir ilgesingai tebežvilgčioja į maršalo Hindenburgio nuotraukas. Galbūt Vokietijoje tai kai kam net ir patiktų, bet mums tikriausiai nelabai, ar

ne?

Taigi nesistebėkime, kad tokie Lietuvos lenkų mažumos poelgiai lietuviams taip pat nepatinka.

Apskritai santykiuose su Lietuva vyksta negerų dalykų. Ministras R.Sikorskis nesiruošia vykti į Lietuvą. Paskelbė, kad nekalbės su lietuviais tol, kol jie neįvykdys mūsų reikalavimų dėl lenkų mažumų. Tokia ministro pozicija primena anekdotą apie vieną skautą, kuris dievagojosi, jog tol nelips į vandenį, kol neišmoks plaukti. Ministras taip pat nevažiuos į Lietuvą, nekalbės, nesiderės, bet rezultato tikisi.

Kitą vertus, būtų neprotiniga tikėtis, kad kažkas, kas dar visai neseniai neskyrė „Šiaurės vamzdžio” nuo Ribbentropo-Molotovo pakto, supras Rytų politikos subtilybes.

Tuomet šalin tas subtilybes. Ministras, kaip kadaise maršalas J.Pilsudzkis, trenkė kumščiu į stalą. Bet J.Pilsudzkis juk buvo maršalas, tačiau net ir iš to maršališko trankymo naudos nebuvo. Maršalas kumščiu vožtelėjo 1928 metais, o Lietuva dar dešimt metų nepalaikė su Lenkija diplomatinio santykių ir jas skiriančią sieną įkyriai vadino „demarkacine linija”.

Tokių reikalavimų Lietuvai keliame iš tikrųjų daug. Vieni jų yra prasmingi, kiti - ne. Dalis tų reikalavimų įsiterpia į Europos standartų rėmus (dvikalbės lentelės su gatvių ir vietovių pavadinimais), dalis - ne (kaip pavardžių rašyba - tai neseniai patvirtino ES Teisingumo Teismas).

Lietuviai turi mums pretenzijų, kad mes irgi žadėjome jiems įvairių dalykų, pvz., pastatyti „Via Baltica” magistralę, palengvinsiančią Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių susisiekimą su Vakarų Europa. Žadėjome, nors mūsų magistralių statybų planuose jokios „Via Baltica” nenumatėme. Taip pat žadėjome lietuviams pastatyti energetinį tiltą, leisiantį prisijungti Lietuvai prie Europos skirstomųjų tinklų. Neištėsėjome.

Galima būtų varžytis, kas kam daugiau pažadėjo, bet neištėsėjo. Svarbu ne tai. Reikia kalbėti, derėtis, įtikinti, bet užsienio reikalų ministras R.Sikorskis dar kartą pareiškė, kad nekalbės. Tai tegu sau tranko kumščiu į tą stalą ir tegu jam atrodo, kad jis yra maršalas J.Pilsudzkis.

J.Widacki buvo pirmasis Lenkijos ambasadorius Lietuvoje po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo.

„DIRVAI” AUKOJO

R.Veitas, Milton, MA.....	100
J.Gumbelevičius	
Vancouver, WA.....	78
S.Džiugas, Oak Lawn, IL.....	45
V.Židžiūnas, Bethlehem, PA....	45
D.Čipkus, Willowick, OH.....	40
A.Sakas, Lancaster, OH.....	30
R.Sležas, Dorchester, MA.....	28
R.Gedeit, Huntley, IL.....	25
P.Švarcas, Oceanside, CA.....	25
A.Zailskas,	
Marijampolė, Lietuva.....	25
D.Degesys, Gates Mills, OH....	20
A.Gedris, Richmond Hts, OH....	20
Z.Obelenis, Novelty, OH.....	20
K.Biliūnienė, Willowick, OH...	12
A.Petrauskis, Euclid, OH.....	10
V.Barzdukas, Clev., OH.....	2
A.Skrupskas,	
New Market, CANADA.....	2
B.Veitas, Milton, MA.....	2

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

GRIGALIŠKOJO CHORALO ATRADIMAS DOMINIKONŲ VIENUOLYNĖ

Įsibėgėjant I Tarptautiniam Šv. Jokūbo sakralinės muzikos festivaliui, rugsėjo 1 d., Šv. Apaštalo Pilypo ir Jokūbo bažnyčioje nuskambėjo viena labiausiai intriguojančių festivalio muzikinių staigmenų. Jono Vilimo ir Romualdo Gražinio vadovaujamas Vilniaus universiteto grigališkojo choralo ansamblis „Schola Cantorum Vilnensis” senosios bažnytinės muzikos gurmanams iškels tikrą muzikinę puotą – ne tik suteiks retą galimybę koncerto metu išgirsti grigališkąjį choralą, bet ir amžių dulkes nupūs nuo neseniai J. Vilimo atrastų senųjų dominikonų rankraščių, menančių net XV a.

Daktaro disertaciją senosios Lietuvos didžiosios kunigaikštystės bažnytinės muzikos tema parašęs muzikologas bei *LRT* prodiuseris J. Vilimas atskleidžia, jog Vilniaus universiteto, Mažvydo ir kitų bibliotekų archyvuose atrasti senieji dominikonų rankraščiai greičiausiai buvo surašyti dar ir dabar stovinčiame Šv. Dvasios vienuolyne, o taip pat dominikonų noviciate Paparčiuose.

Repertuaras, kuris skambėjo koncerte, yra ypatingas keletu aspektų. Visų pirma, tai bus grigališkasis choralas. Ir nors grigališkasis choralas Lietuvoje skamba ir skamba būtent ten, kur privalo skambėti – liturgijoje, vis tik šis koncertas ypatingas būtent dėl paties choralo, kurio ne viena ir ne dvi giesmės gulėjo užmarštyje arba tiesiog dūlėjo bibliotekų archyvuose, ir jau keletą šimtmečių jų niekas nebuvo palietęs” – pasakojo muzikologas J. Vilimas. *ELTA*

(Atkelta iš 1 psl.)

TRIJŲ MILIJONŲ...

Lietuva – krepšinio rojus

Beprotiška aistra, dramatiška šalies istorija ir pergalingos tradicijos lėmė išskirtinę krepšinio vietą visų mūsų gyvenime. Po 72 metų pertraukos Lietuvai vėl suteikta teisė tapti Europos vyrų krepšinio pirmenybių šeimininke.

Lietuviai išgyveno tris okupacijas, karą, trėmimą į Sibirą, perkeltųjų asmenų stovyklas pokario Vokietijoje, emigraciją, rezistenciją ir sudėtingą sugrįžimą į laisvę, kol sulaukė galimybės dar kartą surengti svarbiausias žemyno krepšinio varžybas.

Nuo 1939-ųjų, kai aštuonių Europos valstybių krepšininkai varžėsi Kauno halėje, ši sporto šaka tapo svarbiausiu Lietuvos prekės ženklu. Nuo tos akimirkos, kai legendinis lakūnas Steponas Darius iš JAV atvežė ir pats išvertė keistos amerikiečių pramogos taisykles, o Konstantinas Savickas išleido savo garsųjį vadovėlį „Krepšinis“ – pirmąją šio žaidimo bibliją lietuvių kalba – prasidėjo bene garsiausias visų laikų lietuviškas stebuklas. „Lietuva yra tikras krepšinio rojus, – dar 1939-aisiais grįžęs iš Kauno kalbėjo buvęs Prancūzijos rinktinės žaidėjas ir FIBA prezidentas Robert Busnel. – Nuostabioje Kauno halėje daugiau kaip 10 tūkstančių entuziastingų žiūrovų kasdien stebėjo Europos pirmenybes, pasibaigusias lietuvių triumfu. Jau tuomet tiesiog nesutramdoma šių šovinistiskai nusiteikusių sirgalių aistra lėmė rungtynių rezultatus. Lietuvos ir Latvijos dvikovą, kai susitiko dvi lygiavertės komandos, lydėjo riausių atmosfera, tokios krepšinis Europoje dar niekuomet nebuvo patyręs.”

Amerikietiška pamoka

Lemtingas Prano Lubino dvitaškis Kauno halėje lietuviams amžiams supiršo su krepšiniu.

Po pergalės prieš Latviją 1939-aisiais dvimetris Berlyno olimpinis laimėtojas savo glėbyje jau ramino poros

metų mergaitę – visuotinė lietuvių euforija pasirodė stipresnė netgi už motiniškus jausmus. Iš Amerikos į tėvų gimtinę sugrįžusio milžino mitas iki šiol lydi visas Lietuvos krepšinio kartas. Kartu su S.Dariumi, K.Savicku ir kitais „amerikonais“ būtent jis padėjo profesionalius lietuviškos krepšinio mokyklos pamatus.

„Kad ir kur lietuviai gyventų, jie nori padėti Lietuvai įsitvirtinti pasaulyje, – amerikiečiams aiškino P.Lubinas. – Galėjau lietuvius mokyti bet ko, ir jie būtų greitai visko išmokę, nes jie troško mokytis. Ateitis parodė, kad žaisti krepšinį jie tikrai išmoko.”

Gausios JAV lietuvių pajėgos XX amžiaus ketvirtajame dešimtmetyje padėjo Lietuvai nukalti pirmąsias pergales Europoje, o amerikietiško krepšinio patirtis iki pat šių dienų praverčia mūsų šalies rinktinei.

Net šeši 2011-ųjų nacionalinės ekipos krepšininkai (Šarūnas Jasikevičius, Rimantas Kaukėnas, Robertas Javtokas, Darius Songaila, Marijonas Petravičius, Martynas Pocius) mokėsi už Atlanto, o glaudūs ryšiai su kolegomis iš JAV tikriausiai dar daugiau įtakos turėjo rinktinės trenerio Kęstučio Kemzūros karjerai.

„Lietuviai demonstravo artimiausią mūsų stiliui krepšinį”, – po tarpusavio dvikovos 2010-ųjų pasaulio pirmenybėse teigė JAV rinktinės treneris Mike Krzyzewski.

Nustelbė sviestą ir žąsis

XX amžiaus pergalės krepšinio aikštėje padėjo lietuviams atsikratyti ne vieno nevisavertiškumo komplekso.

Paskelbusi nepriklausomybę Lietuva ilgą laiką Europoje jautėsi lyg bekraitė našlaitė. Dvidešimt metų ji skausmingai ir pavydžiai žiūrėjo net į artimiausias kaimynes.

Skurdi žemės ūkio šalis, regis, buvo amžiams pasmerkta likti atsilikusia Senojo žemyno provincija, kol netikėtai rado sritį, kurioje sugebėjo diktuoti madas visai Europai.

Krepšininkų sėkmė 1937 ir 1939 m. žemyno pirmenybėse įrodė, kad Lietuva pasauliui gali pasiūlyti ne tik sviesto ar

Rugpjūčio 31-ąją Panevėžyje, Šiauliuose, Alytuje ir Klaipėdoje prasidėjo 37-asis Europos vyrų krepšinio pirmenybės („Eurobasket 2011“). Pirmą kartą Senojo žemyno pirmenybėse dalyvauja 24 komandos, suskirstytos į keturias grupes. „Eurobasket 2011“ pirmenybių atidarymas Panevėžio „Cido“ arenoje.

ELTA

riebių žąsų ir kiaulių.

Europos čempionų titulas visai tautai suteikė dar neregėtą ir pasididžiavimo savo tėvyne, ir pasitikėjimo savo jėgomis dozę.

Prarastos laisvės simbolis

Jei ne sovietinė okupacija, Europos aukso turėtume daug daugiau. Tie, kurie savo akimis Kauno halėje matė pergalingus P.Lubino metimus, šiuos vaizdus atmintyje išsaugojo kaip šalies nepriklausomybės legendą.

Krepšinis ne vienai Lietuvos kartai tapo geriausiu prarastos, bet vėl siekiamos laisvės simboliu, o 1939-ųjų Europos čempionai širdyse amžiams liko nenugalimi ir nenugalėti.

(Sutrumpinta)

Giedrius Janonis, lrytas.lt

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.
Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM
Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpiką,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

JAKUBS AND SON
Laidojimo įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą rūdėsio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$250,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

216 481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts
Mufflers, Lube oil and Filter
Buy any 4 tires and receive a. P.S. Tire hat!

OPEN

Mon. – Fri.: 8 am to 6 pm 866 E. 200th St.
Sat.: 8 am to 4 pm Cleveland, OH 44119